

# Riksdagens protokoll

## 2004/05:67

Tisdagen den 1 februari



Protokoll  
2004/05:67

Kl. 13.30 – 15.53  
18.00 – 19.39

---

### 1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 25 och 26 januari.

### 2 § Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 3 februari kl. 14.00* skulle frågor besvaras av statsminister Göran Persson.

### 3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

#### *Interpellation 2004/05:317*

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:317 av Carl B Hamilton (fp) om statsministerns och Regeringskansliets ansvar för krisberedskap och krishantering

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 10 februari 2005.

Skälet till dröjsmålet är bland annat utlandsresa.

Stockholm den 27 januari 2005

Försvarsdepartementet

Leni Björklund

Enligt uppdrag

*Helena Lindberg*

Expeditions- och rättschef

#### *Interpellation 2004/05:322*

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:322 av Per Westerberg (m) om så kallade apatiska barn i asylprocessen

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 8 februari 2005.

*Svar på  
interpellationer*

**4 § Svar på interpellationerna 2004/05:157 om kidnappade barn i Gaza, 298 om katastrofberedskap och 309 om kidnappade barn**

Anf. 1 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Annelie Enochson har i två interpellationer som rör de fem svenska barnen som olovligen av fadern den 3 juni 2004 fördes till Gaza frågat vilka åtgärder jag tänker vidta för att snabbare hjälpa barn som bortrövats till andra länder. Annelie Enochson har också frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att stärka svensk katastrofberedskap med anledning av katastrofen i Sydostasien. Göran Lindblad har i sin interpellation frågat mig vad jag avser att göra för att svenskar med bortförda barn genom svenska myndigheter ges stöd, support och medmänsklighet.

I ärendet rörande de fem barnen i Gaza konstaterar jag att fadern tidigt under juldagsmorgonen återkom med barnen till Sverige. Därmed hade den samförstånds lösning som UD och generalkonsulatet i Jerusalem tillsammans med den palestinska myndigheten, den anlitade advokaten i Gaza samt palestinier i Sverige och i Gaza under de senaste månaderna gemensamt och intensivt arbetat för glädjande nog givit resultat.

När det gäller åtgärder för att hjälpa barn som bortrövats till andra länder har 1980 års Haagkonvention generellt visat sig vara ett bra verktyg för att förebygga och motverka internationella bortföranden av barn. Konventionen bygger på samarbete och ömsesidigt förtroende för myndigheter i konventionsstaterna. Vid Haagkonferensen, som är högsta övervakande organ beträffande konventionens efterlevnad, träffas medlemsländerna vart tredje år för att gemensamt se över konventionens tillämpning och bidra till att förbättra den. Mellan dessa möten anordnas årligen seminarier i samma syfte.

I ärenden om bortförande till länder som inte är anslutna till Haagkonventionen finns inget internationellt regelverk att åberopa. Sådana ärenden är därför svårlösta, och handläggningstiden blir ofta lång.

Ett svenskt beslut om vårdnad/umgänge erkänns inte utanför EU och kan inte heller verkställas utanför EU utan stöd i internationella överenskommelser.

Om inte en överenskommelse kan nås med den förälder som bortfört barnet om att återföra det frivilligt till Sverige återstår därför endast att inleda en vårdnadsprocess i det land där barnet befinner sig. Att väcka talan utomlands är en utväg som, i de flesta fall, inte leder till återförande av barn eller till att den i Sverige kvarvarande föräldern tillerkänns vårdnaden, utan i bästa fall till att föräldern i Sverige får umgängesrätt. Möjligheten att på rättslig väg återföra barnet till Sverige är begränsad i de länder som bygger sin familjerätt på helt andra lagar, traditioner och värderingar än de vi har i Sverige.

Svårigheterna att få tillbaka barn som förts till icke-konventionsländer delar Sverige med övriga konventionsländer. Problemen har tagits upp vid Haagkonferensen, inom EU och bilateralt vid olika seminarier som Sverige deltagit i. EU-länderna uppmanar icke-konventionsländer att tillträda Haagkonventionen.

Sverige tog under sitt EU-ordförandeskap tillsammans med Belgien initiativet till ett seminarium med fokus på bortförande av barn till icke-konventionsländer. Detta följdes upp under det därpå följande belgiska ordförandeskapet. Flera liknande seminarier har anordnats bland annat i Frankrike och Malta. Fler och fler länder som inte har anslutit sig till Haagkonventionen har deltagit i dessa seminarier, vilket är ett positivt tecken.

Med ett par länder har Sverige även lyckats ingå bilaterala överenskommelser rörande hantering av bortförda barn. Det gäller Tunisien 1994 och Egypten 1996.

Jag kan försäkra Annelie Enochson och Göran Lindblad att jag och mina medarbetare inom UD och inom utrikesförvaltningen i övrigt ständigt arbetar för att barn inte ska vara åtskilda från vårdnadshavare. Såväl i större internationella sammanhang som i enskilda ärenden hävdar vi barnets rätt med hänvisning till barnkonventionen. I varje ärende ger UD:s konsulära enhet och berörd ambassad eller konsulat omfattande stöd och hjälp till drabbade föräldrar. Personal som ska utlandsposteras får särskild utbildning om barnbortförandefrågor.

Vad avslutningsvis gäller Annelie Enochsons fråga om åtgärder för att stärka svensk katastrofberedskap konstaterar jag att hela det svenska samhället inklusive rese- och försäkringsbranscherna nu har att dra lärdomar av katastrofen i Sydostasien. Det är min förhoppning att den tillsatta katastrofkommissionen ska lämna konstruktiva förslag till hur Sverige ska bli ännu bättre rustat att hantera allvarliga händelser och kriser utanför vårt lands gränser.

Inom UD arbetar vi med att utveckla vår förmåga att lösa våra konsulära uppgifter. En åtgärd är att säkerställa tillgången på god och tillförlitlig information. Det arbete som under 2004 bedrivits för att ta fram ett databaserat konsulärt informationssystem påskyndas därför. En andra åtgärd handlar om att se till att hjälpinsatser kan sättas i verket utan dröjsmål. En konsulär beredskapsstyrka inrättas på UD, och beslutsvägar förenklas i syfte att ge Räddningsverket möjlighet att agera vid en akut nödsituation utanför Sverige. En tredje åtgärd är att EU utvecklar en bättre samordning kring kriser och katastrofer såväl i Europa som i övriga världen.

Anf. 2 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Herr talman! Riksdagsledamöter ska som en av sina uppgifter kontrollera regeringen och dess göranden. Interpellationsverktyget är ett sätt. Att det då dröjer över två månader innan utrikesministern behagar svara på min interpellation, som jag lämnade den 18 november, är en skymf mot demokratin och visar regeringens nonchalans mot riksdagens kontrollapparat. Jag är inte nöjd med det sätt på vilket utrikesministern hanterar riksdagsledamöternas interpellationer.

Barnen Krantz är hemma i Kungsbacka igen, mycket tack vare det tryck som medierna satte på UD, generalkonsulatet i Jerusalem och den

palestinska myndigheten. Jag tror att utan mediernas bevakning och kraven på att frysa biståndet, som ett växande antal av Sveriges befolkning och även palestinska människorätsaktivister, som Bassem Eid, ställde sig bakom, hade barnen inte fått fira jul tillsammans med sin mamma i Kungsbacka, som de så hett längtade efter under sju långa månader av förtvivlan.

Mamma Elisabeths israeliske advokat i Jerusalem har gjort en stor insats. Det är anmärkningsvärt att ministern inte med ett ord nämner detta i sitt svar. De svenska palestinerna engagerade sig först i mitten av december och har nu i januari skickat ett kravbrev om pengar för sin insats till Elisabeth. Visste ministern om detta? Vi som har varit engagerade i fallet från början ställer oss frågande inför det faktum att Elisabeth nu krävs på pengar.

Under hela tiden som barnen varit fångna i Gaza hörde inte UD av sig till dem trots att det gick att nå dem på mobil. Först den 20 december träffade generalkonsulatet barnen och då tillsammans med pappan. Barnen har när de kommit hem berättat vilket trauma det var att vara tvungen att ljuga för konsulatet på deras fråga om hur de mådde. Hur kan UD vara så oprofessionell i sitt handlande mot dessa barn? Är det verkligen rimligt att pappan, som de är rädda för, sitter med när generalkonsulatet träffar dem?

Barnen har sedan de kommit hem vittnat om den förtvivlan de känt över deras upplevda brist på engagemang från UD, deras totala ensamhet och utsatthet. Ljusglimtarna för dem var mamma Elisabeths telefonsamtal och hennes uppmuntrande ord om att några politiker, medier och svenska folket var på deras sida och kämpade.

Upprepade gånger under mitt arbete med att få hem barnen från Gaza har UD sagt att en försvårande omständighet var att barnen är palestinska medborgare.

Detta är mycket uppseendeväckande. För det första är barnen svenska medborgare. För det andra finns det ännu ingen palestinsk stat att vara medlem i.

Hemresan för barnen blev ännu ett uttryck för UD:s brister. UD gjorde klart för mamman att de skulle sköta hela hemtransporten. Vi var ett antal som var beredda att åka ned på julafton för att möta barnen på Kastrup, men det var högst olämpligt enligt UD att vi åkte ned. Vad händer? Jo, man lämnar över allt ansvar till en vanlig taxichaufför som mitt i körningen till Kungsbacka på julnatten fick order av pappan att köra till en annan adress än som var vidtalat.

Dagen efter barnens hemkomst går UD:s presstalesman ut och säger att barnen körts till vänner till mamman och pappan medan föräldrarna först skulle ha träffats på neutral plats. Vilka lögner och efterhandskonstruktioner från UD! Sanningen är att dessa "vänner" var släktingar till pappan, och den neutrala platsen var polisstationen i Kungsbacka dit mamman fick åka på julnatten för att åter anmäla barnen försvunna.

Mina frågor till utrikesministern är: Anser ministern att UD skött Krantz barnens ärende på ett tillfredsställande sätt? Och hur kunde fem svenska barn mot sin och sin mammas vilja registreras som Unrwaflyktingar? Exakt vilka mått och steg har UD tagit mot Unrwa under och efter dess handlande?

Anf. 3 GÖRAN LINDBLAD (m):

Herr talman! Jag får tacka Laila Freivalds för svaret. Jag har inte väntat lika länge som Annelie Enochson och var väl närmast glad att inte svaret dök upp förra veckan när Europarådet hade session i Strasbourg.

Det förefaller som om det finns ett systemfel på UD. Man kan undra om Utrikesdepartementet under Laila Freivalds, och för övrigt hela regeringen under Göran Persson, har blivit ängsliga för att ta beslut på olika nivåer, det vill säga man måste alltid fråga mamma eller pappa först innan man gör någonting. Det är bättre att inte göra något, så får man ingen kritik.

För mig som är en otålig person är det väldigt svårt att acceptera att man inte har en delegation av ansvar till medarbetarna. Jag sade vid konferensen i Sälen apropå senfärdigheten när det gäller svenskarna i Thailand att min otålighet kanske beror på att jag i det civila är tandläkare. Om Laila Freivalds kommer in till mig i mottagningen och har något som gör ont kan vi inte sammanträda, diskutera och göra något nästa dag. Vi måste göra det meddetsamma. Samma sak borde gälla UD i den här typen av ärenden, framför allt när det gäller barn som har bortförts och kidnappats från någon av sina föräldrar.

Jag är också lite frågande till det bemötande man får. Det är alldeles påtagligt hur olika bemötande man får från UD om man är en riksdagsledamot som ringer eller om man är mamma till ett försvunnet barn. Varför börjar saker och ting hända först när några av oss engagerar oss i en del sådana här fall? Vi får råd både här och där att vi inte bör lägga oss i, och först då börjar det hända saker.

Varför har UD när man har hanterat fallet med den försvunna flickan Ayla i Turkiet inte gett mamman kloka råd? Till exempel har hon fått rådet att skaffa en advokat som hittills inte har varit till någon som helst nytta annat än vid översättning av dokument. En översättningsbyrå hade varit billigare. Och varför har inte UD de resurserna? Fattas det pengar, eller används pengarna till fel saker? Det är ett åttiotal barn försvunna för närvarande som inte finns hemma hos sina föräldrar. Hur kan det komma sig att man inte allokera resurser för att se till att få hem dem fort?

Jag inser att det finns formella svårigheter, och det finns svårigheter att hitta flickan. Men jag har tagit en del egna kontakter i Turkiet via mina kamrater i Europarådet, Mercan från Ak-partiet och Ateş från det socialistiska partiet. Vi har fått hygglig koll på var pappan finns. Chansen är väl god att åtminstone kunna lokalisera honom. Varför har inte UD de möjligheterna? Och varför samarbetar man så dåligt med polis och åklagare?

Fortfarande är rättsläget osäkert huruvida det är en brottslig handling som är begången i Turkiet i det här fallet. Att Haagkonventionen är tillämplig råder det ingen som helst tvekan om, men det är ju ett civilrättsligt förhållande. Däremot huruvida det betraktas som kidnappning eller inte har vi inget svar på. UD har fått ett svar från en advokat i Turkiet, men advokater kan ju tycka olika. Det skulle vara intressant att veta vad de turkiska myndigheterna anser om huruvida det enligt den nya strafflagen är en brottslig handling. Agerandet blir ju alldeles olika från svensk åklagare och polis och turkisk åklagare och polis om handlingen är brottslig jämfört med om den inte skulle vara brottslig.

Det är inte bara det här fallet utan många andra fall. Vad tänker Laila Freivalds göra för att bemötandet gentemot medborgare ska bli mer medmänskligt? Vi hade en diskussion om medmänsklighet här för några månader sedan när vi talade om Tjetjenien. Jag efterlyste lite mer engagemang och medmänsklighet från utrikesministern då också. Vad kan man göra för att få ett större engagemang för enskilda människor? I de här fallen är Utrikesdepartementet till för att kunna ge medborgarna service.

Anf. 4 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Låt mig börja med det att en interpellation som är inlämnad i november besvaras i början av februari. Det är inte acceptabelt, herr talman. Jag tycker att talmanskollektivet måste försvara den enskilda riksdagsledamotens rätt att utöva sin kontrollmakt på ett mer effektivt sätt. Man ska inte behöva vänta i mer än två månader.

Apropå Laila Freivalds svar tar riksdagen inte paus i fråga om att diskutera och debattera krishantering i avvaktan på att kommissionen ska blir klar eller konstitutionsutskottet ska bli klart.

Jag kommer att fokusera på flodvågskatastrofen och krisberedskapen där. I svaret som Laila Freivalds nu gav var det fokusering på de konsulära frågorna. Men det är ju mer än så. Nästa kris kan ha en något anorlunda karaktär. Jag vill påminna om att Utrikesdepartementet har dabbat sig redan tidigare. Man fick ett erbjudande från Försvarshögskolan våren 2004 som man senare, i maj 2004, avvisade. Jag citerar ur svarsbrevet: "Däremot ser vi i nuläget" – på UD – "inget behov av en mer generell utbildningsinsats kring ett krishanteringsscenario för det samlade chefskollektivet."

Inte bara konsulter och konsulära avdelningar utan hela UD måste idka krishantering och utbildning i krishantering. UD och UD:s ledning förtjänar kritik för att man inte har gjort det som erbjudits och som ligger i beslutet från 2002 såsom det har tolkats av andra departement.

När det gäller frågan varför man inte talar med varandra och varför det blev så sent har jag en annan uppfattning än många i medierna till exempel som tycker att det här är en väldigt viktig fråga. Jag är övertygad om att Laila Freivalds och Göran Persson fick information ganska tidigt. Det var inte det som var problemet. Problemet var att regeringen definierade detta som ett problem som inte låg inom regeringens ansvarsområde. Även om vi hade vetat, även om vi hade haft svart på vitt att informationen hade gått fram till både utrikes- och statsministern, var ju regeringens hållning att det inte ingick i regeringens uppdrag och skyldighet att ta hand om de här människorna. Man väntade ut resebyråerna och reseföretagen. Man väntade ut reseföretagen: Kommer de att klara detta, ja eller nej? Svenskarna får sitta där nere. De har rest ut med privata reseföretag. Då får de stå sitt kast. Det är möjligt att reseföretagen går i konkurs, och då, innan de går i konkurs, ska vi sätta in en eventuell statlig insats.

Det är den bilden som framträder väldigt tydligt. Det var inte brist på information i tid. Det var brist på engagemang i tid. Dessutom fanns det säkert en budgetdiskussion i bakgrunden: Vem ska betala hemtransport? Är det svenska staten, reseföretagen, eller vem är det? Man kom inte loss. Man kom inte ut, för man tittade på formaliajuridiken och budgeta-

spekterna. Man tänkte inte empatiskt på de människor som satt i Thailand och var utblottade och skadade.

Det finns en tredje punkt. Det är det som framför allt statsministern, inte utrikesministern, har ägnat sig åt, nämligen att skylla på underlydande på UD. Här vill jag ge utrikesministern en chans att utveckla detta.

Jag tycker att det är osmakligt att man från högsta ort har gjort detta. Det är möjligt att utrikesministern skulle hålla med mig mellan skål och vägg. Vi behöver inte ta det just nu.

Anf. 5 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Herr talman! Att jag deltar i den här debatten har att göra med att båda dessa ämnen rör människor som ofta inte kan tala för sig. Vad skulle de fem barnen i Gaza göra under de oerhört svåra förhållanden de hade? Vem är deras talesperson, om inte vi är det? Jag hoppas att också UD skulle vara det.

Jag måste säga till Björn von Sydow att om vi i fortsättningen ska ha det så att det ska dröja mer än två månader innan vi får svar på våra interpellationer är det här instrumentet odugligt. Det hinner ju hända så mycket under tiden.

Som oppositionspolitiker har vi ju möjlighet att agera genom att ställa en interpellation eller en fråga när saker och ting händer. Då är det inte acceptabelt att det går två månader innan vi får svar.

Det jag ska ägna mest tid åt är alla de tusentals svenskar som var i Sydostasien denna fruktansvärda annandag jul. Det var människor som hade förlorat sina mobiltelefoner, sina plånböcker, sina kläder och som fortfarande var i ett främmande land. Jag kan åtminstone försöka förstå hur jag hade känt mig om jag hade varit en av dem.

De går runt på stranden och de besöker till och med ambassaden i Bangkok och får inte prata med en svensk människa. Hur känner man sig? Vad ska man göra som människa när hela ens liv har slagits i spillror och man kanske dessutom vet att en eller flera i ens familj har omkommit, men man vet inte var de är?

Det handlar om samhällets djupaste etiska situation. När det är ens livs svåraste situation, var finns då människor från hemlandet?

Min första fråga är: Vad var det som gjorde att inte Utrikesdepartementet på kvällen på annandagen eller på måndagsmorgonen skickade ned människor till Sydostasien för att hjälpa till – om det så bara hade varit tio som hade fått åka och haft med sig en eller två mobiltelefoner?

Jag måste få ställa den frågan.

Jag har en annan fråga som jag måste få ställa. Laila Freivalds vet att jag tycker att utrikesministern har fått ta mycket för mycket ovet för detta. Jag tycker att regeringschefen Göran Persson ska ta ett oerhört ansvar.

I Småland har jag kanal 1, 2 och 4. Jag hörde på tv annandag jul. Har inte Laila Freivalds och Göran Persson en tv-apparat eller en radioapparat? I så fall får vi försöka fixa det. Det var ju ett budskap från medierna som var oerhört tydligt.

Ytterligare en sak som jag vill ta upp är att jag vet att Laila Freivalds har sagt att hon ångrar att hon gick på teater. Finns det något mer i denna otroligt svåra situation som Laila Freivalds ångrar? Är det enbart detta?

Så till min fjärde fråga. Jag är sjuksköterska och landstingspolitiker och vet vilka enorma krav vi har på oss att ha en katastrofberedskap på hemmaplan. Jag undrar: Varför har man inte samma krav gentemot nationen att ha en krisberedskap som håller 24 timmar om dagen 365 dagar om året om något skulle hända? Anser inte Laila Freivalds att vi borde ha en civil ÖB?

Anf. 6 ULRİK LINDGREN (kd):

Herr talman! Även jag vill börja med att instämma i kritikerkören om två månader från fråga till ett någorlunda svar i dag. Vi hoppas att det blir en lång debatt med många uttömmande svar nu till slut.

Herr talman! Jag tänker på att detta att vara medborgare egentligen är märkvärdigare än många av oss dagligen tänker och tror. Det kan gälla både försvunna barn utrikes, svenska medborgare som i mängd saknas i en katastrof och oss medborgare här hemma. Det är märkvärdigare än vi tror. Det är oerhört viktigt att känna tillhörighet, att känna att man är med i ett land och en nation som har full uppställning för en om det skulle krisa till sig.

Jag är naturligtvis som medborgare själv förpliktad att på olika sätt ställa upp med skatt, medmänsklighet eller vad man nu föreställer sig hör ihop med ett medborgarskap. Jag är med i ett sammanhang som betyder mycket för att göra mig till människa helt enkelt.

Därmed har jag rätt att förvänta mig att nationen ska komma springande efter mig om jag råkar illa ut – var jag än är. Man kan inte längre säga att världen är så stor och så långt borta att vi inte kan sträcka oss så långt. Det kan man inte säga. Vi har i dag en globaliserad värld. Vi tillhör världen. Vi är inte medborgare enbart i nationen Sverige. Vi känner alla en förpliktelse normalt sett, föreställer jag mig, att varhelst en svensk är ska vi göra vårt yttersta för att ställa upp som nation och som kollektiv.

Den enskilde medborgaren ska naturligtvis också känna sig förpliktad att teckna försäkring, vaccinera sig och vad han nu behöver göra för att, när han reser utomlands, skydda sig och ta hand om sig själv och barnen och vem han nu har med sig.

Min fråga till utrikesministern är helt enkelt: Har utrikesministern förståelse för att svenska medborgare kan känna sig övergivna, att medborgarskapet framstår som – ja, vadå? – när de befinner sig i sina utsatta positioner runt om på klotet? Jag tänker då bland annat på barnen. När vi tänker på barn tänker vi naturligtvis upphöjt till tio i fråga om medborgarskapet. Särskilt för barnen borde vi ha en oerhört stark uppställning. Det kan vara Gazabarnen eller barnen i en katastrof borta i Asien.

Vi har fått ett lyckligt slut genom att barnen från Gaza är återförenade med sin mamma i Sverige. Det är mycket tack vare – det har kanske varit det avgörande – att det har varit ett sådant väsen i Sverige från det stora kollektivet, från medierna och opinionen på olika sätt. Det har påverkat människor där nere, när trycket har hörts av. Det är huvudskälet till att barnen har sluppit ur sin fångenskap. Det är kanske mindre tack vare aktivitet från den myndighet och auktoritet vi har inrättat som barnen har blivit fria.

Frågan är alltså: Har utrikesministern förståelse för att medborgarna i katastroferna i Gaza och Asien känner sig övergivna och att medborgarskapet inte framstår med den tydlighet som det borde ha?



Anf. 7 ERLING WÄLIVAARA (kd):

Herr talman! Jag kommer att uppehålla mig en stund kring frågan om vår katastrofberedskap – en beredskap som har visat sig vara mycket bräcklig.

När vi talar om tsunamikatastrofen tror jag att vi alla vill vara lite lågmälda. De sista dagarna av år 2004 blev mörka. Den ohyggliga katastrofen i Sydostasien skakade om oss alla. Också Sverige drabbades mycket hårt. Orden blev plötsligt så fattiga. De räckte inte för att beskriva det vi alla kände: En smärta och en hjälplöshet som var svåra att begripa och beskriva.

Många enskilda människor, kyrkor och frivilligorganisationer gjorde mycket goda insatser och är värda allt beröm. Men det officiella Sverige dröjde. I stället gick man från regeringens sida direkt in i en försvarsposition: Vi har inte gjort något fel.

Jag anser att det var olyckligt. Det var ingen tröst för dem som drabbades, de som ropade efter hjälp.

När jag läser utrikesministerns svar på Annelie Enochsons fråga om åtgärder för att stärka svensk katastrofberedskap blir jag en aning beklämd. I svaret står att ”hela det svenska samhället inklusive rese- och försäkringsbranscherna nu har att dra lärdomar av katastrofen i Sydostasien”. Javisst, vi behöver alla dra lärdomar av det som har hänt, även regeringen. Varför får vi inte ett erkännande från regeringen – vi hade inte den beredskap som vi borde ha haft? Det skulle ha varit klädsamt. Visst ingår regeringen i hela samhället, men som ansvarig borde man ha framhållit sig själv: Ansvar är vårt. Man borde ha pekat ut sig själv: Vi måste dra lärdom av detta. Vi måste bli bättre på katastrofberedskap.

Nu har en katastrofkommission tillsatts, och det är mycket bra. Den ska komma med sina slutsatser i slutet av året för att ”Sverige ska bli ännu bättre rustat att hantera allvarliga händelser och kriser utanför vårt lands gränser”, skriver utrikesministern. Ännu bättre rustat – menar utrikesministern med facit i hand att vi var bra rustade inför den här katastrofen? Jag kan inte hålla med om det.

Jag vill fråga utrikesministern: Behöver några omedelbara åtgärder vidtas i regering och departement för att höja katastrofberedskapen? Behövs det utbildning, övning och högre katastrofberedskap i departementet?

Anf. 8 TUVE SKÅNBERG (kd):

Herr talman! Detta är vad utrikesministern har samlat på sig under två månader. Vi talar om katastrofberedskap, om barn i Gaza eller i Turkiet och om många tusentals människor i Sydostasien, för Sveriges del alldeles särskilt i Thailand. Detta leder naturligtvis till en splittrad debatt. Det är en föga avundsvärd uppgift för utrikesministern att svara på alla de här sakerna. Var och en av de frågeställningar som kommer fram är värd sin egen behandling och sin egen mässa.

Vi fick tidigare höra en liknelse om tandläkare. Jag tycker att utrikesministern har samlat på sig att få alla tänderna borrar på en och samma dag. Jag tror inte att det är ett klokt val.

Det jag skulle vilja lyfta fram, den tand jag vill borra i, är den dåliga skötseln av de fem barnen i Gaza. Här ska inte jag på något vis berömma mig för mitt engagemang, men Annelie Enochson, Cecilia Wikström för

Folkpartiet, Rigmor Stenmark för Centern och flera andra låg på som rävar för att få Utrikesdepartementet att reagera. Man hade lång tid på sig, men man drev frågan ifrån sig.

Det jag gjorde var att jag faktiskt var med i en parlamentarisk grupp som åkte till Israel och till Västbanken och försökte komma in i Gaza. Cecilia Wikström ska ha äran och förtjänsten av att ha försökt ta sig in i Gaza, med mig i sällskap, men vi lyckades inte. Däremot lyckades vi i Ramallah träffa högsta ledningen för den palestinska myndigheten, bland annat talmannen, och kunde då aktualisera de här barnen. Sådant hade betydelse. När UD:s folk och högsta ledning inte gjorde någonting hjälpte det att vi riksdagsledamöter var på plats och aktualiserade detta.

Jag ser för min inre syn hur Cecilia engagerat står med en äldre man och tvingar honom att ta ansvar. Där skedde någonting viktigt, liksom i debatterna här hemma, i artiklar undertecknade av kvinnor från olika partier eller i mediernas bevakning. Men UD kom inte väl ut ur detta. Det är inte UD:s förtjänst att de här barnen fick fira jul här hemma.

Jag skulle vilja fråga utrikesministern vad hon lär av detta. Vi vet ju att sådana här exempel tyvärr förekommer ofta. Det här fick uppmärksamhet. Här engagerade vi riksdagsledamöter oss, och barnen kom loss. Men när vi inte lyckas engagera oss eller inte får tillräcklig kunskap, vad gör UD då?

Anf. 9 EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Låt mig få börja med att påpeka att jag blev oerhört lycklig när tv:s Rapport ringde på julafton och berättade att Gazabarnen var på väg hem. Det var den allra bästa julklapp man kunde tänka sig.

Utrikesministerns svar i dag lämnar dock en hel del frågor obesvarade. Detta med att det har tagit lång tid har redan många andra kommenterat. Jag skulle vilja kommentera någonting annat, och det är hur man kan välja att klumpa ihop ett svar angående kidnappade barn och katastrofbistånd. Jag förstår inte riktigt den kopplingen. Jag vet inte om det är talmannen eller utrikesministern som är ansvarig för den, men jag tror inte att det är en bra lösning. Som tidigare sagts förtjänar alla de här tre frågorna en egen debatt.

En tid före jul förra året gick flera ledamöter ur alliansen – vi var en moderat, en kristdemokrat, en folkpartist och en centerpartist – tillsammans ut och gjorde ett gemensamt upprop för att försöka få publicitet kring och hjälpa till att hämta hem de bortrövade barnen, eller Gazabarnen som benämningen var. Detta publicerades i flera stora dagstidningar, och vi kallades till UD för samtal – ett mycket konstruktivt sådant, ska jag säga – där vi alla insåg att vårt gemensamma mål var att få hem dessa barn och det så fort som möjligt.

UD berättade att de hade jobbat i det tysta med många kontakter på olika nivåer. Vi valde en annan väg, att gå ut i medierna. Vad som var rätt eller fel eller vems förtjänst det var att barnen äntligen kom hem kan nog egentligen ingen svara på. Däremot tror jag personligen att det alltid är bra med ökad intensitet från olika instanser, att man verkligen sätter tryck från alla håll och kanter när det gäller sådana här frågor.

Jag håller inte heller alla gånger med UD om att man måste ligga lågt i medierna. I många liknande fall i andra länder – sådana här kidnapp-

ningar sker ju tyvärr över hela världen – har man sett att det oftast är bra med mycket press och medier, just för att få det här trycket på frågan.

Just kravet om fryst bistånd är jag övertygad om skulle kunna hjälpa till i det här fallet. Jag menar inte att det skulle vara ett fryst bistånd i verkligheten, rent reellt, men det sätter ett tryck på pappan som kommer från en annan kultur, värnar om det palestinska folkets heder och inte vill ligga det palestinska folket till last. Han vill inte att det ska vara hans fel att det blir ett fryst bistånd. Just det tror jag alltså var en väldigt viktig punkt.

Jag skulle därför vilja fråga: Hur är Laila Freivalds syn på det här med press och medier? Är det alltid så att vi ska jobba i det tysta med de här frågorna? Jag vet att det finns särskilda fall där vi kanske ska göra det, men jag tror också att det finns både–och här. Och varför vill inte Sverige mer stå upp utåt för att vi verkligen inte accepterar sådana här bortrövanden? Jag tycker att vi mycket väl skulle kunna gå ut mer i press och medier och vara ytterst tydliga med detta. Det är en svår fråga, men var ligger etiken i de här frågorna? Vad är egentligen etiskt riktigt?

Anf. 10 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Herr talman! Att förlora ett barn, att sakna sitt barn som försvunnet, är nog oavsett orsak lika fruktansvärt för alla föräldrar. Oavsett om det beror på naturkatastrof, brott, försvinnande, bortförande eller sjukdom är jag övertygad om att dessa föräldrar drabbas av samma ångest. Men alla dessa föräldrar behandlas väldigt olika av vårt svenska samhälle.

De överlevande från tsunamikatastrofen som förlorat ett barn har på de flesta ställen bemötts väldigt professionellt och empatiskt av människor runtomkring, myndigheter och frivilligorganisationer. Men för de föräldrar vars barn är bortförda utomlands är bemötandet totalt anorlunda.

Enligt UD:s egna uppgifter är ett 70–80-tal barn bortförda från Sverige eller kvarhållna utomlands. Jag har satt mig in i ett ärende ganska noga. Det är en flicka som är bortförd i Turkiet, elvaåriga Ayla. Det här hände i augusti 2004, för mer än ett halvår sedan.

Under den här tiden har ingen av flickans kamrater, släkt eller mamma i Sverige fått ett enda livstecken. Man vet inte om lilla Ayla lever, om hon är frisk eller vad som har hänt med henne. Det vet inte svenska myndigheter, inte UD och inte utlandsambassaden.

UD har i en skrift skrivit att ”händer det något viktigt tar UD omedelbart kontakt”. Mamman i det här fallet har inte fått löpande information från UD, antagligen beroende på att det inte har hänt något viktigt, enligt UD.

Jag tycker inte att det här är tillfredsställande. Jag tycker nämligen att UD ska ha en informationsplikt gentemot de brottsoffer som är drabbade. För att få information om att ingenting har hänt är också en information, herr talman. Och det är viktigt att se de här föräldrarna, framför allt mammorna, som brottsoffer. För det är det de är. Deras barn är bortrövade, kvarhållna, eventuellt dödade eller sjuka. Vem vet?

Sedan jag blev engagerad i det här fallet måste jag tillstå att jag har fått ett väldigt professionellt och vänligt bemötande från UD:s anställda. Det visar sig att det har hänt saker och att man arbetar med frågan. Men det som gör mig lite orolig och bekymrad är om alla de här föräldrarna

får samma professionella och empatiska bemötande. Kan det vara så, vilket jag verkligen inte tror eller hoppas, att det spelar roll om det är vi ledamöter som engagerar oss eller folk med resurser eller utbildning och kompetens? Så får det inte vara i vårt svenska rättssamhälle. Det är min fråga till utrikesministern.

Jag vill också fråga om det finns någon konkret handlingsplan för hur de här 70–80 föräldrarna ska bli bemötta löpande. Det duger inte att lämna dem därhän i sju åtta månader eller ett år och säga: Vi ringer om det händer någonting. Jag tycker att det är viktigt att man informerar brottsoffer, visar empati och bemöter de här föräldrarna på samma sätt som de föräldrar blir bemötta vars barn har blivit kidnappade i Sverige, utsatta för våldsbrott, försvunna i skogen eller som avlidit av sjukdom. Det vill jag gärna ha ett svar på.

Anf. 11 CECILIA WIKSTRÖM (fp):

Herr talman! Tsunamikatastrofen, den jättelika flodvågen som svepte med sig barn och gamla, ortsbefolkning och turister, kvinnor och män, har lämnat efter sig sorg och saknad, förtvivlan och vanmakt, men också en flodvåg av medmänsklighet. Det, herr talman, är det perspektiv som jag tycker att vi ska lämna flodvågen och allt den fört med sig i, den flodvåg av medmänsklighet som har rört vid var och en av oss.

Men jag vill börja med att beklaga det gemensamma svaret på de här interpellationerna. De fem barnen som fördes till Gaza förtjänar en egen debatt, precis som de 70–80 barn som Hillevi Engström precis hänvisade till som aktuella ärenden.

Tsunamikatastrofen och katastrofhanteringen är en sådan gigantisk och svår diskussion att den behöver tas upp i ett enskilt sammanhang.

Jag vill, herr talman, backa bandet till den 15 december 2004. Det var en kall och blåsig dag i Ramallah. Jag var precis som Tuve Skånberg delegat till den första internationella fredskonferensen efter Arafats död. Den heter What are the chances for peace? Ett fönster eller kanske en dörr står på glänt mot fred.

I det sammanhanget begärde jag enskilt företräde hos talmannen för den palestinska myndigheten och ordföranden för den lagstiftande församlingen, Mahmoud Labadi. Jag fick företräde hos dem båda. Jag mindes då de ord som jag hade hört från UD, att man hänvisade till en tyst diplomati.

Ja, herr talman, den diplomatin var tvärtyst. De här två dignitärerna kände inte till fallet. Ingen visste om det över huvud taget. Men när de fick reda på det berättade de att de skulle fortsätta att ta ansvar för frågan. Och efter den 15 december talade jag med dem varje dag fram till jul. På julaftonen fick vi veta att barnen var på väg hem. Så det blev ett lyckligt slut på den här historien.

Men jag tycker faktiskt att det vore klädsamt om utrikesministern kunde säga att det fattas en hel del i hanteringen av detta ärende. När fem svenska minderåriga barn kidnappas och förs bort ur landet registreras ett par av dem som statslösa flyktingar i Rafahlägret utanför Gaza. Det är ganska oerhört att man inte gjorde mer. Det är en häpnadsväckande försumlighet, herr talman, och jag bara beklagar att det var den första i raden av försumligheter som har karakteriserat UD under de senaste månaderna.

Anf. 12 RIGMOR STENMARK (c):

Herr talman! Utrikesminister Laila Freivalds får inte bli förvånad om även jag sällar mig till den skara som tycker att det är oacceptabelt att vi får en sammanblandning av de här frågorna. Jag skulle ha velat att vi hade två debatter om detta.

Det jag nu vill diskutera är det som hände barnen i Gaza, som vi säger lite allmänt. Annelie Enochson fick vänta på svar, när hon egentligen hade tagit upp den här frågan medan den var mycket aktuell. Det är ju då man har en möjlighet att framföra synpunkter på ett trevligt och sympatiskt sätt och få en bra dialog.

Så blev det inte. Det blev hätskt. Och jag måste säga att jag blev väldigt ledsen och bekymrad när jag läste i massmedier att Laila Freivalds, vår utrikesminister, sade att vi riksdagsledamöter inte hade någon kunskap och att vi inte visste någonting om vad vi egentligen gjorde när vi engagerade oss i den här frågan.

Då hade jag fått ta emot väldigt mycket kunskap och information från Annelie och Cecilia Wikström. Det var inte alls svårt att mycket snabbt sätta sig in i den här frågan och att mycket snabbt få del av den mycket stora kunskap som de riksdagsledamöterna hade. Jag vill faktiskt att Laila Freivalds i dag erkänner den kunskapen och det engagemanget som gjorde att vi fick en fokusering på just de här barnen, men som också gjort att vi har fått en fokusering på barns rättigheter i Sverige.

Det var faktiskt så att först när vi fyra ledamöter från olika politiska partier tillsammans började engagera oss fick vi direktkontakt med Utrikesdepartementet. Efter det hände det saker snabbt. Vi hade fler samtal med UD, och det tycker jag var bra. Jag tänker inte tala om vad vi sade och hur vi gjorde. Men det var en nyttig upplevelse att se hur man arbetar på Utrikesdepartementet. Jag ska vara lite mild och säga att jag inte direkt var imponerad.

Nu är det så att vi i Sverige har antagit FN:s barnkonvention om barnens rättigheter. Det som, och nu väljer jag ett väldigt snällt uttryck, gör mig ont i alla de fall där det gäller att ha kontakt med barn från Sverige – de här barnen är som sagt var inte de enda som har blivit bortrövade – är när jag ser hur Sverige har arbetet med det här. Då är det ganska självklart att jag också vill stryka under det som Hillevi Engström sade. Vad är det som händer nu?

Man får väl säga så här: Inget ont som inte har något gott med sig. För det måste väl ändå vara så, Laila Freivalds, att man nu arbetar med att ta fram en ordentlig plan, och att man arbetar med hur man ska förverkliga FN:s barnkonvention när det gäller de här barnen och liknande fall. Hur kommer man att sätta barnen i centrum även i Utrikesdepartementet?

Anf. 13 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Låt mig först svara på frågan varför det har dröjt två månader att svara på Annelie Enochsons interpellation. Inte beror det enbart på mig. Det gäller att det är två som medverkar i interpellations-svar. Det gick inte att hitta en tid som passade oss båda innan dess, mycket naturligtvis beroende på att jag befinner mig på utlandsresor, men inte enbart därför. När det passade mig, passade det inte Annelie Enochson. Dessutom har det varit en helg emellan.

Carl B Hamilton vände sig till talmannen och bad att talmannen skulle titta på frågan om att ge svar efter två månader. Jag vill också vända mig till talmannen och säga att det är helt oacceptabelt att en minister får svara på elva personers inlägg utan att detta på något vis påverkar den tid som ministern har att svara på. Det finns de som har beklagat det gemensamma svaret och sökt förklaringen till att det är gemensamt svar på så helt olika frågor. Det beror inte på talmannen, och det beror inte på mig, utan det beror på den som har formulerat interpellationen. Men detta är också en fråga som jag vänder mig till talmannen med och ber talmanskansliet ta hand om. Jag anser, precis som flera av dem som har gjort inlägg, att det är fullständigt oacceptabelt att ha en debatt i stora frågor som rör så helt olika saker. Detta borde riksdagen ta ansvar för.

Sedan var det de fem barnen som fördes bort till det palestinska området. Jag vill allmänt deklarerat att detta är ett ärende som UD:s konsulara enhet, vårt konsulat på det palestinska området och även jag personligen har varit oerhört engagerat i. Jag törs påstå att i detta ärende har Generalkonsulatet i Palestina arbetat dygnet runt under den tid som ärendet var aktuellt.

Jag har fått ett par principiella frågor som handlar om i vilken utsträckning jag anser att det är bra att det mobiliseras ett tryck i ett ärende, att man mobiliserar riksdagsmän, att man mobiliserar medier. Min erfarenhet säger mig att det är mycket bra när det handlar om att sätta tryck på andra regeringar, regimer i andra länder, myndigheter i andra länder. Det kan ha helt avgörande betydelse att ett ärende får uppmärksamhet, och därigenom skapas ett politiskt tryck i frågan. Men i de ärenden där problemet inte ligger hos en annan regering eller hos myndigheter utan där problemet helt och hållet är av privat karaktär, då är, eller kan, varje uppmärksamhet vara till nackdel för ärendets handläggning.

I detta ärende har det inte handlat om någon tyst diplomati. Diplomati är något som tillämpas mellan regeringar. Här har inte frågan handlat om svårigheter att hantera ett ärende där det har funnits olika uppfattningar mellan den svenska ståndpunkten och den palestinska ståndpunkten. Tvärtom. Från första början har det rått en enighet mellan företrädare för den palestinska myndigheten och Sveriges företrädare att dessa barn måste få komma tillbaka till Sverige så fort som möjligt. Den palestinska myndigheten har ställt upp så långt som de över huvud taget har kunnat göra. De utredde möjligheter till ett rättsligt agerande. Det fanns ingen möjlighet till det. I det sammanhanget vill jag också påpeka att även om Palestina inte är erkänd som en stat är det inte så att svensk lag gäller på det området. Det är inget laglöst land. Det fanns inga rättsliga möjligheter att agera från myndigheternas sida, men de medverkade på alla de sätt de kunde för att sätta press på fadern och den familj som omgav honom. Det var det som så småningom gav resultat.

Jag kan till och med gå så långt och påpeka att detta ärende hade kunnat lösas tidigare. Vid flera tillfällen var det uppmärksamheten i medierna, som följdes noggrant av fadern, som ledde till att när det var nästan färdigt att han skulle gå med på att barnen skulle få återvända ångrade han sig.

Därför måste man tänka efter i varje enskild situation. Det handlar faktiskt om förtvivlade föräldrar och väldigt svåra situationer. Jag väddar till dem som vill engagera sig – och det är bra att engagera sig – att varje

gång ta reda på hur situationen är för att inte i stället för att hjälpa till stjälp det hela.

Prot. 2004/05:67  
1 februari

Anf. 14 TALMANNEN:

Jag har medgivit utrikesministern att dra över tiden. Utrikesministern har möjlighet att fortsätta att ta upp de andra delarna som debatten gäller i ytterligare anföranden.

Svar på  
interpellationer

Anf. 15 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Herr talman! Utrikesministern står och ljuger i riksdagens kammare! Det går att kolla med riksdagens kammarkansli. Jag har försökt ända sedan den 18 november att få en tid. Den första tid jag fick var den 18 januari. Det vet utrikesministern. Kolla med kammarkansliet.

Under tiden som jag arbetade med de kidnappade barnen i Gaza – och jag besökte Israel i oktober – har ett antal mammor, morföräldrar och andra ringt och mejlat mig för att berätta om liknande fall och givit mig tillstånd att nämna dem här i dag.

Enligt riksdagens utredningstjänst finns det 55 liknande ärenden som familjen Krantz. Barn bortrövas oftast av sina fäder, och förtvivlade mödrar vänder sig till UD för att få hjälp. Svaret har ofta varit detsamma som till Elisabeth Krantz, nämligen att inte kontakta medier. Men varför ska inte möjliga medel användas? Varför ska inte enskilda riksdagsledamöter och privatpersoner, via medierna om så behövs, sätta press på myndigheter i andra länder? När man pratar med barnen Krantz – en är 16 år och en är 15 år – ger de en helt annan version av händelseförloppet än vad utrikesministern gör. Jag undrar om utrikesministern har pratat med de två barnen, varav en var svårt sjuk i diabetes där nere och verkligen hade behov av att snabbt komma hem till Sverige?

Vi har också fallet med den sjuåriga flicka som är bortrövad av sin grekiska pappa sedan augusti 2003. På grund av den långa handläggningen på UD har nu grekiska myndigheter slagit fast att flickans hemvist är Grekland. Det är en flicka som är född, uppvuxen och gått i förskola i Sverige, har svenskt medborgarskap, och mamman har ensam vårdnad om flickan. Vad sysslar UD med?

Sedan är det den fyraåriga flickan som är bortrövad sedan den 30 juni 2004 och vars pappa är tysk medborgare. Mamman har arbetat dag och natt med advokater, myndigheter och ambassader. Hon har inte ens fått ett livstecken från sin försvunna dotter. Grekland, Schweiz och Tyskland har undertecknat Haagkonventionen. När hon sedan i förra veckan fick besked att dottern är lokaliserad till Spanien är det falskt alarm. Varför är handläggningen så långsam på UD? Nu kan man inte skylla på att länderna inte har undertecknat Haagkonventionen. Det arbetar inom UD totalt ca 2 540 personer. Det behövs både värtaliga diplomater men också handlingskraftiga brandmän. Sverige har skrivit på FN:s barnkonvention från 1989. I artikel 11 står det att dessa medlemsländer ska bekämpa att barn olovligt förs bort. Haagkonventionen är från 1980, och Sverige skrev under 1989.

På UD:s hemsida står följande: ”Syftet med Haagkonventionen är att förhindra att barn olovligen förs bort till eller hålls kvar i ett främmande land. Om det sker ska barnet snabbt återföras till landet där det var bo-

satt. Denna konvention, liksom barnkonventionen, bygger på grundtan-  
ken om barnets bästa.”

Jag har därför följande frågor till ministern: Anser ministern att UD  
är organiserat så att bortrövade barn snabbt kan komma tillbaka till Sve-  
rige igen? Om inte, vad tänker ministern vidta för åtgärder för att UD och  
regeringen ska uppfylla sina åtaganden om att barnets bästa – som man  
har skrivit under på i Haagkonventionen – kan uppfyllas?

Sedan återstår min fråga: Hur var det möjligt att dessa fem barn  
kunde registreras som statslösa palestinier när de fortfarande är svenska  
medborgare? Det kräver ett svar i dag i denna kammare.

Anf. 16 GÖRAN LINDBLAD (m):

Herr talman! På en punkt kan utrikesministern och jag vara överens,  
nämligen att det blir en enastående konstig debatt med alla de tre frå-  
gorna. Det hoppas jag kommer att hanteras i särskild ordning.

Låt mig komma tillbaka till fallet med den kidnappade turkiska flick-  
an. Det är en flicka som är svensk medborgare, som har en mamma som  
är svensk medborgare bosatt i Nynäshamn. Hon har en pappa som har  
bott i Sverige i massor av år – under hela flickans levnad. Flickan är elva  
år. Jag talar om Ayla Dagoglu Löfving. Jag vet att utrikesministern inte  
kommenterar enskilda fall, men vi använder detta som ett exempel. Både  
jag och Hillevi Engström har engagerat oss i fallet och har börjat lära oss  
en del om hur det *inte* fungerar på UD.

Mamman fick i detta fall rådet att anlita en advokat. Hon har nu an-  
vänt hela sin extraförtjänst – hon har två arbeten och arbetar som under-  
sköterska – för att kunna betala advokaten. Såvitt jag kan bedöma av de  
handlingar som vi har sett hade hon behövt hjälp från en översättnings-  
byrå och inte en dyr advokat. Det är först i nästa skede, om det blir en  
rättsprocess i Turkiet med anledning av Haagkonventionens bestämmel-  
ser, som hon kommer att behöva advokathjälp. Varför ger UD den typen  
av råd?

Dessutom kan hon inte få rättshjälp så länge som hon har dubbla  
jobb. Myndigheterna har därför rått henne att avstå från sitt jobb och säga  
upp sig. Då går hon ned i lön, och då är hon berättigad till rättshjälp.  
Systemet uppmanar alltså till system-*smartness*. Detta är fullständigt  
oacceptabelt.

När det gäller sekretessen har vi haft vissa problem att få ut en del  
handlingar från UD. Man har inte vetat om de har omfattats av utrikes-  
sekretessen eller inte. Eftersom jag arbetar mest med utrikesfrågor har  
jag stor förståelse för att det finns en utrikessekretess – en del handlingar  
kan inte lämnas ut, och en del handlingar kan lämnas ut. Men då måste  
UD ha några klara regler så att man kan följa den regelboken i varje  
enskilt fall utan att det ska ta dagar och veckor innan det klaras ut  
huruvida handlingarna omfattas av utrikessekretessen eller inte. Detta är  
inte ett acceptabelt förhållande, utrikesministern.

Man kan jämföra med de palestinska barnen som debatten har handlat  
mycket om. Då är det på det viset att inte heller turkiska myndigheter har  
fått tillräcklig information om detta ärende beroende på att svensk utri-  
kesförvaltning inte har legat på och inte betraktat ärendet som tillräckligt  
viktigt.



Laila Freivalds och jag måste väl ändå vara överens om att det just nu är rätt tillfälle att ha en dialog med Turkiet om sådana här saker? Turkiet har skrivit på Haagkonventionen och andra konventioner när det gäller barns rätt att få återförenas med sina föräldrar, och Turkiet är på väg att bli EU-medlem, vilket vi alla hälsar med tillfredsställelse. Turkiet och den turkiska regeringen försöker omforma landet så att det ska bli modernt. Turkiet behöver vår hjälp och vår support. Mina kolleger från det turkiska parlamentet säger att det är bra att det blir en pressdebatt i Turkiet. Och de gör sitt yttersta för att hjälpa till. Men varför agerar UD så långsamt och så taffligt i detta fall?

Pappan, Mustafa Dagoglu, har uppenbarligen en inflytelserik familj i sin del av Turkiet. Hans bror eller farbror är borgmästare på orten. Det talar sannolikt till vår fördel därför att Turkiet inte vill ha ett antal tråkiga debatter om personer med anknytning till regering och myndigheter som är inblandade i kidnappningar av barn från andra EU-länder.

Jag ber utrikesministern visa lite mer engagemang, lite mer empati, kanske till och med mycket mer empati, och klara och tydliga regler för hur man agerar i sådana här fall rutinmässigt, så att inte enbart de fall där vi riksdagsledamöter eller andra inflytelserika personer engagerar sig kommer till en lösning. Alla svenska medborgare ska få en chans till den hjälp som de behöver.

Anf. 17 CHATRINE PÅLSSON (kd):

Herr talman! Jag skulle vilja fråga, när nu detta med de fem barnen har hänt, vad UD redan nu har lärt av detta och hur man avser att se till att det inte händer igen. Det som har varit kan ju inte göras om, tyvärr. Min fråga är då: Hur gör UD för att förbättra detta? Jag förutsätter nämligen att även utrikesministern tycker att det ska förbättras.

Jag tänker också på FN:s barnkonvention som alltid ska ligga till grund för alla våra handlingssätt som rör barn. Det handlar inte bara om att införliva en barnkonvention, skriva vackra ord i regeringsförklaringar och så vidare. Det handlar även om att bruka denna barnkonvention.

Jag skulle också vilja ställa en fråga med anledning av interpellationen om katastrofen, som också besvaras i detta sammanhang. Vilka åtgärder har regeringen redan vidtagit, om en liknande katastrof skulle inträffa i dag? En katastrof av stora mått som berör vår nation kan ju inträffa redan i dag. Om en sådan katastrof inträffar kan man väl inte säga att vi väntar på vad de myndigheter eller den arbetsgrupp som ska följa upp detta säger?

Jag tror också att frågan om ordning och reda i interpellationsdebatterna i stora mått kommer att engagera oss riksdagsledamöter – vad vi ska kunna göra för att förbättra detta. Jag hoppas att det kommer att ske på talmansnivå och i Regeringskansliet.

Anf. 18 ULRIK LINDGREN (kd):

Herr talman! Jag har givetvis förståelse för att utrikesministern är i tidsnöd här, men hon har nu fått lite mer tid. Jag hoppas därför att jag har möjlighet att få något svar på min fråga. Min fråga var: Har utrikesministern förståelse för att medborgarna – de fem barnen som kidnappades till Gaza och de många människor som stod mitt i katastrofen i Asien – undrade vad medborgarskapet egentligen innebar. De kände sig över-

givna av nationen Sverige. Särskilt de människor som befann sig i Asien stod ensamma medan de såg att representanter från ett antal andra nationer som var på plats gjorde stora insatser från början. Har utrikesministern förståelse för att medborgarna betvivlade innehållet i medborgarskapet?

Såvitt jag kan läsa ut av svaret säger utrikesministern att det har jobbat dygnet runt. Jag tänker då på barnen som satt fast i Gaza. Hon säger att man har använt alla möjliga kanaler och att man har jobbat ovanligt mycket och hårt med just dessa barn.

Men jag saknar ändå vad som skulle kunna kallas något slags utvärdering av insatserna. Vad har varit bra, och vad har varit dåligt? Den enda utvärdering som jag hittills kan utläsa av utrikesministerns svar är att medierna har varit till skada. Den offentliga uppmärksamheten har varit till skada, medan däremot Utrikesdepartementets insatser via konsulat och olika kanaler har varit intensiva och bra på alla möjliga sätt. Är det verkligen utrikesministerns hela utvärdering av de hittillsvarande insatserna, eller finns det fler ingredienser? Finns det någon lärdom att ta vara på för framtiden om hur vi ska ställa upp för våra medborgare som på olika sätt befinner sig i nödsituationer runtom på jordklotet?

Anf. 19 ERLING WÄLIVAARA (kd):

Herr talman! Jag fick inget svar på mina frågor, och jag kan förstå att utrikesministern hamnar i tidsnöd. Men det som jag fick höra var att det egentligen var fel på interpellationen och att svaret därför ser ut som det gör.

Jag tycker att det är synd och trist att utrikesministern fortsätter att skylla ifrån sig.

När jag gick i skolan, herr talman, fick jag lära mig att det inte finns några felaktiga frågor utan att det bara finns ofullständiga och dåliga svar.

Jag vill fråga utrikesministern igen: Ska vi vänta på Katastrofkommissionens förslag till slutet av året, eller är utrikesministern beredd att omedelbart börja vidta åtgärder för att höja Sveriges katastrofberedskap? En katastrof kan ju ske i dag eller i morgon, och vi måste vara väl förberedda, exempelvis genom att starta en krisledningsfunktion i Statsrådsberedningen, bemannad dygnet runt och med klara handlingsplaner och larmlistor. Statsministern och utrikesministern ska inte behöva stå och vakta faxen, utan det ska finnas folk som sköter detta. Så har det alltid varit inom Försvarmakten. Man har haft en så kallad incidentberedskap där jag ingått i 37 år. Där har vi haft klara direktiv när det gäller vilka åtgärder som vi ska vidta om någonting oförutsett inträffar.

Anf. 20 TUVE SKÅNBERG (kd):

Herr talman! Det är svårt att riktigt sätta sig in i hur utrikesministern kan vara så väldigt säker eller, skulle jag vilja säga, tvärsäker, i de här svåra frågorna. Jag hade haft mycket lättare att förstå om utrikesministern hade sagt att det inte är alltid som vi får som vi vill.

Det kan vara resursbrist. Utrikesdepartementet arbetar ju inte med obegränsade resurser. Det kan vara tidsbrist. Det kan vara kunskapsbrist – vi sitter inte på all kunskap. Det kan vara känslomässig otillräcklighet.

Man kan inte engagera sig i alla fallen. Hur angelägna de än är finns det ingen människa som orkar det.

Man skulle kunna säga: Jag räcker inte till, och Utrikesdepartementet räcker inte till. Vi kan inte täcka alla mänskliga behov.

Det hade jag haft förståelse för. Ödmjukhet och empati är högst mänskligt att signalera och hade mötts av oss interpellanter med stor förståelse. Ändå finns detta med att det inte är mitt fel, utan det är Annelie Enochsons fel att det dröjer två månader – detta trots att det faktiskt går att kontrollera att så inte var fallet. När det sedan dröjer sju månader att få loss barnen är det mediernas fel, eller också beror det kanske på riksdagsledamöterna som skapar den här uppmärksamheten. Det är allas fel, utom just utrikesministerns.

Jag vill peka på en sakfråga som är viktig, och det är att generalkonsulatet i sju månader arbetade dygnet runt. Ändå visste – jag såg med egna ögon när Cecilia Wikström förde fram det – inte någon av de palestinska företrädarna ett jota om detta. Hur har de kunnat arbeta dag och natt i sju månader utan att nå fram till de ledande? Vi vet ju hur rykesspridning fungerar i alla delar av världen och kanske inte minst i den där delen.

Anf. 21 EWA BJÖRLING (m):

Herr talman! Jag ska börja med att tacka för svaret från utrikesministern. Egentligen var min fråga om medietrycket den enda som Laila Freivalds svarade på – detta trots att jag inte är interpellant. Eftersom utrikesministern nu har fått extra talartid hoppas jag att också de andra frågorna hinns med.

Vad är etiskt riktigt? Om en enskild människa ber mig om hjälp och jag tror på den människan känns det väldigt svårt för mig både som privatperson och som riksdagsledamot att neka att försöka göra vad jag kan.

Jag vet också att, som utrikesministern säger, svensk lag inte gäller i Palestina – då skulle det se mycket bättre ut också där. Nej, det här handlar om någonting annat – om någonting helt annat, om vi ska tala klarspråk. Det handlar om att den palestinska myndigheten inte har kontroll över vare sig Hamas eller Jihad. Det här fanns också med i bakgrunden. Det var ett ytterst svårt ärende. Jag är medveten om det. Jag är också medveten om att det kan se olika ut vid olika tillfällen när det gäller hur man ska agera, eller hur man inte ska agera, i medierna. Oavsett detta har de här barnen nu kommit hem, och det är vi alla glada och lyckliga över.

Jag anser fortfarande att det är jätteviktigt att Sverige står upp för sunda värderingar och visar vad vi tycker i de här frågorna. I och med det tycker jag också att utrikesministern själv mycket starkare kunde ha uttryckt empati och kraft i det här ärendet när barnen väl var hemma igen – detta för att vi verkligen ska få se att Sverige är ett land med bra värderingar.

Anf. 22 CECILIA WIKSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag konstaterar att det föreligger en stor diskrepans i hur vi möter och bemöter människor som sitter fångna i olika länder. Guantanamofången Mehdi Ghezali hämtades med regeringsplanet. Men de här fem barnen fördes hem reguljärt tillsammans med en pappa som också är förövaren i hela historien – en kriminell man som har begått kriminella

handlingar. Så kommer de till Sverige. De åker taxi. Mannen, pappan, tar kommandot och för befälet över taxichauffören och tvingar denne att åka åt ett annat håll. Jag tycker att UD kunde ha agerat med mer kraft i detta. Utan tvekan kunde man ha agerat mer kraftfullt.

Jag vill knyta an till vad utrikesministern sade i sitt svar här när hon berömde generalkonsulatet för den palestinska myndigheten och dess generalkonsul. Jag vill också understryka att för min del gäller att ingen skugga ska falla över hanteringen där. Jag vet vilket slit de haft. Jag hade också långa och enträgna samtal med vår generalkonsul där som gjorde en fantastiskt fin insats som jag bedömer som helt utan klander.

Men jag vill också framhålla att jag inte är beredd att ta den kritik som utrikesministern i dag riktar till oss företrädare för Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centern – nämligen att vi skulle ha ”stjälpt” möjligheten till samtal med pappan genom vår aktivitet.

Faktum är att jag personligen lär vara den enda svensk och den enda politiker som pappan vid ett flertal tillfällen självmant valt att ringa upp och föra långa och intensiva – och för mig mycket kostsamma – samtal med.

Anf. 23 RIGMOR STENMARK (c):

Herr talman! Tystnad är också ett svar, Laila Freivalds! Jag beklagar tystnaden vad gäller många av mina frågor och återupprepar: Finns det nu på UD en beredskapsplan för hur man ska arbeta effektivt och innerligt med FN:s barnkonvention och hur man ska arbeta med barnens rättigheter?

FN:s barnkonvention är väldigt central för mig. När jag var kommunpolitiker jobbade jag mycket med att få i gång mina kommunpolitiker – man skulle ta sitt ansvar. Även från Sveriges riksdag fanns, och finns, det ett uppdrag ut till kommunerna: Man ska jobba väldigt effektivt, och man ska ha en handlingsplan. Då måste även vi här i riksdagen ta vårt ansvar. Men det är också, tycker jag, ett ansvar för utrikesministern att ha den kontakten med kommunföreträdarna och puffa på dem så att de mer hängivet arbetar med det här.

I går var vi sju riksdagsledamöter, en från varje parti här i riksdagen, som träffade senatorer från Kanada. De var här för att studera hur vi arbetar med barnens rättigheter. Det var en mycket intressant och givande diskussion, men jag kände en viss vända. Jag visste ju att vi skulle ha den här debatten i dag. Många andra länder ser Sverige som ett föredöme och ska väl kunna vara det även i fortsättningen. Olyckliga omständigheter har gjort att just det här inte precis är en fråga som man vill lyfta fram, men jag hoppas att det finns andra frågor.

Jag vill inte tillhöra den tunga bördan av otacksamma människor på denna jord. Min mormor sade alltid att otacksamma människor är jordens tyngsta börda. Därför vill jag ändå säga: Tack för att vi fick den här möjligheten och för att Laila Freivalds i dag finns med här i kammaren. Tack också för att vi har möjlighet att få återkomma om vi inte känner oss tillfredsställda i dag.

Anf. 24 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Annelie Enochson, den 18 januari var första dagen som passade både interpellanten och mig.

Värför inte medier i denna situation? säger Annelie Enochson, det sätter ju press på myndigheterna. Ja, det är precis det jag sade. När vi har den typ av ärenden där det handlar om att sätta press på andra regimer eller på andra länders myndigheter är det väldigt bra att utnyttja det mediala trycket. Ärendet med de fem barnen som fördes till Gaza var inte ett sådant ärende.

Lång handläggningstid tycker Annelie Enochson också att det var och att det fanns en rad andra ärenden. Ja, många av de ärenden vi har som handlar om bortförande av barn har en mycket lång handläggningstid. När det handlar om barn som förts bort till icke-konventionsländer måste jag säga att det oftast är en oerhört lång tid och till och med så att vi misslyckas.

När det gäller det palestinska området vet jag att det är väldigt många länder som har ärenden där. Det har tagit år för dem att lösa de ärendena. En del av ländernas ärenden har aldrig blivit lösta. Även mot den bakgrunden tycker jag att det svenska agerandet när det gäller de fem barnen i Gazaområdet är ett mycket framgångsrikt ärende. Det beror på det sätt på vilket det sköttes av generalkonsulatet i Gazaområdet.

Annelie Enochson tycker att UD ska organisera sig så att man snabbt kan komma tillbaka med barnen till Sverige. Ja, jag önskar att det fanns ett sätt att lösa det här som hade att göra med hur UD organiserar sig. Men här handlar det om att vi har en situation där vi är beroende av att vi kan samarbeta med myndigheterna i andra länder. Eller också, som i det här Gazaärendet, handlar det egentligen inte ens om andra länders lagstiftning och vad deras myndigheter tycker, utan det gäller de enskilda människornas agerande – en vårdnadstvist, en tvist mellan föräldrar som inte kan komma överens och där den ene utnyttjar sin möjlighet att på det här viset lämna Sverige och ta med sig sina barn. Det här är ingenting som vi kan lösa genom en omorganisation, inte ens med att tillföra mera resurser, dessvärre.

Hur kunde det komma sig att barnen blev registrerade som statslösa när de kom till Gaza? Ja, bakgrunden är den att de också är palestinska medborgare. De är svenska medborgare, och det är viktigt för oss när vi agerar. Vi agerar utifrån att de är svenska medborgare. Men de är samtidigt också palestinska medborgare. Pappan är registrerad som flykting, och därigenom blev också barnen automatiskt registrerade som statslösa. Men detta var ingenting som på något vis påverkade de palestinska myndigheternas vilja att på alla sätt och vis försöka hjälpa oss för att se till att barnen kom tillbaka. Det vill jag understryka.

Göran Lindblad hade en del synpunkter på handläggningen av sådana här ärenden, bland annat att det tar så lång tid med sekretessprövningen. Ja, jag beklagar att det ibland kan ta tid, men det beror på att det ofta är många handlingar, och de måste genomläsas. För att uppfylla de krav som gäller sekretessprövningen måste alla handlingar genomläsas och bedömas. Detta kan ibland ta tid, men jag vågar påstå att det sköts med den effektivitet och den snabbhet som är möjlig i varje enskilt ärende.

När det gäller de turkiska myndigheternas agerande i det aktuella ärendet vill jag påpeka att ambassaden har regelbunden kontakt med den centrala myndigheten i Turkiet, som är den som enligt Haagkonventionen har att sköta sådana här gemensamma ärenden. Det är en regelbunden kontakt, hela tiden uppdaterad, och det handlar om att den centrala myn-

digheten i Turkiet måste sätta press på de lokala rättsliga myndigheterna. Det är deras agerande som avgör om vi kommer att hitta flickan eller inte. Det är polisens arbete att söka rätt på det. Även ambassaden försöker använda de kanaler som man har för att bidra i sökandet. Det är att gå långt från UD:s och ambassadens sida ...

(TALMANNEN: Nu har det gått fyra minuter.)

Jag beklagar. Jag hoppas verkligen att riksdagen ser över reglerna för interpellationsdebatter.

Anf. 25 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Herr talman! Ett sätt att se över dem är faktiskt att se till att utrikesministern tar interpellationerna när de kommer. Den 18 januari – efter mer än två månader – kunde utrikesministern inte för hon skulle till presidentinstallationen i Ukraina, sades det.

Jag tycker att det är förvånande lite självkritik ministern visar just när det gäller kidnappningen. Ingenting sägs om hur medicineringen sköttes, ingenting om vilka problem det är. Jag vet att barnen, en 16-åring och en 15-åring, är oerhört kapabla till att prata. Jag tycker att vill UD lära sig någonting av det här fallet är det: Ring upp barnen, prata med mamman. En 16-åring och en 15-åring kan tala om precis hur det har gått till.

När jag var nere i Israel i oktober pratade jag också med generalkonulatet. Jag fick bara höra att det var problem, det var problem och det var problem. Det största problemet var bland annat att barnen var palestinska medborgare, vilket jag återigen vill hävda inte är samma sak som att de är svenska medborgare. Det är det de här fem barnen är. Att de har ett annat ID-kort är en helt annan sak. Det var ett hinder enligt UD att pappan var palestinsk medborgare.

Det går att konstatera att vi har helt olika åsikter om mediernas inblandning. Jag är fortfarande helt övertygad om att hade medierna inte ställt upp och hade inte svenska folket gjort vad de gjorde – ett stort tack till både dem och medierna – hade inte de fem Krantz barnen varit i Kungsbacka i dag. Jag önskar att regeringen och utrikesministern kunde vara lite mer kritiska till sitt eget handlande. Det är uppenbart att det inte är sista gången vi får en sådan här debatt.

Anf. 26 GÖRAN LINDBLAD (m):

Herr talman! Laila Freivalds säger att det inte är meningsfullt att organisera om UD. Det är möjligt, men kanske skulle man från UD:s sida i sina instruktioner till medarbetarna tala lite om medmänsklighet, empati, medkänsla och om bemötandefrågor när det gäller enskilda medborgare som inte känner någon riksdagsledamot. Jag tycker att det är viktigt att vi har en likabehandling i den här typen av fall.

Sedan säger Laila Freivalds att man har gjort vad som är möjligt vid varje enskilt tillfälle. I så fall är det alldeles för lite som är möjligt vid varje enskilt tillfälle, åtminstone vad gäller de fall vi får kännedom om. Det är konstigt att det alltid är så. Det har varit på samma sätt på ett annat område som UD har ansvar för, nämligen flykting- och asylfrågor. Men det är ett annat statsråd som har ansvar för de frågorna. Alltid gör man

allt som är möjligt, men tydligen är det väldigt lite som är möjligt i detta allt.

Jag skulle vilja se att UD gav rätt råd till medborgarna. Varför uppmantar man den här stackars mamman att lägga tiotusentals kronor på en advokat som inte är till någon som helst nytta just för tillfället? Hon behöver advokathjälp senare i Turkiet.

Jag har också kännedom om att det är först under de senaste veckorna som turkiska myndigheter har agerat lokalt. Ändå har det varit känt hos svenska myndigheter var pappan sannolikt har funnits. Nu på senare tid har man varit där och frågat. Vissa uppgifter gör gällande att turkisk polis, som kanske är lika dålig som svensk stundtals, hade pratat med honom själv. Han sade att han inte visste var han var, det vill säga att man inte kollade vem han var.

Jag tror att Turkiet nu under sin medlemskapsförhandling med Europeiska unionen behöver all stöttning. Jag vet, och det vet Laila Freivalds också, att den turkiska regeringen och det turkiska parlamentet gärna vill bli en del av Europa. Jag tycker att de ska bli det fort, men de behöver stöd i sådana här frågor. Då är det bra om man har kontakter på flera nivåer i den här typen av fall.

Anf. 27 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman! Jag hade hoppats att utrikesministern skulle ta upp flodvågskatastrofen i sitt inlägg, men så blev det inte. Men det finns en chans kvar för ministern.

Jag vill upprepa min kritik. Det är inte bara de konsulära myndigheterna utan hela EU:s ledarkollektiv som har erbjudits utbildning och träning i krishantering men avböjt detta. Det måste ha varit fel, och det förtjänar kritik.

Det andra är att regeringen, Statsrådsberedningen och UD, gemensamt måhända, väntade ut reseföretagen för att se om de ändå inte skulle klara det hela i stället för att gå in tidigt och engagera sig. Det var inte brist på tid, det var brist på engagemang i den situation som hade uppstått.

De förklaringar som vi har fått är av karaktären: Nej, nej, nej, UD var inte för sent, det var flodvågen som var för tidig. Det är att på något sätt vända saker och ting helt bak och fram.

Återstår min tredje fråga, och det gäller detta att skylla ifrån sig nedåt. Nu är det inte i första hand utrikesministern som har gjort det, utan det är statsministern. Vi har en statsminister som enligt en så kallad ledarskaps- och krishanteringslitteratur har drabbats av Napoleonsyndromet. Han har samlat all makt hos sig själv och omger sig med ja-sägare, och det fungerar bara så länge Napoleon, Göran Persson, själv fungerar.

Min avslutande fråga gäller de uppgifter som har kommit fram i Sydsvenskan om att utrikesministern medvetet skulle ha hållits illa informerad. Jag tror inte att det är sant. Men det är också ett sätt att skylla ifrån sig nedåt, från Statsrådsberedningen till de underlydande på UD, att de på något sätt skulle ha misskött sig i fråga om att informera sin minister. Det vore intressant med en kommentar.

Anf. 28 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Herr talman! Jag tänkte återkomma till fallet med flickan Ayla, som nu har hunnit fylla tolv år, en födelsedag som hon har firat långt ifrån sina syskon, sin mamma, sin släkt och sina klasskamrater. Ayla har varit borta i mer än ett halvår från sin släkt.

Jag tänkte återkomma till vad UD gör och inte gör. I det fall en sökande inte beviljas rättshjälp eller, som i det här fallet, om den sökande inte kan få hjälp från sitt försäkringsbolag i sådana här situationer, är det då inte rimligt att UD:s personal biträder med att på engelska författa en ansökan? Är det inte rimligt att utgå från att den personal som är anställd på UD har så goda språkkunskaper att man kan skriva en sådan ansökan så att den blir korrekt?

I det här fallet har de anhöriga mer eller mindre ruinerat sig. De har inte råd att anlita en advokat i Turkiet om det inte sker via insamlingar eller på annat sätt.

Jag efterlyser också en handlingsplan när det gäller bemötande och information. Att få en regelbunden information till exempel var fjortonde dag om att ingenting har hänt är också en värdefull information för de berörda. Jag tycker inte att UD endast ska informera ”när något viktigt händer” – viktigt ur vems perspektiv? kan man fråga sig.

Sedan efterlyser jag också konkreta åtgärder för att få ett bättre samarbete mellan åklagare och polis här i Sverige. Jag rådde själv mamman i det här fallet att spela in samtal och be att få hjälp av polisen med rådgivning om hur hon skulle förhålla sig när pappan hörde av sig. Det är väl viktigt att myndigheterna lämnar det biståndet så att inte mamman försätter barnet i en ännu farligare situation? Det skulle jag gärna vilja ha ett svar på.

Anf. 29 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Till Annelie Enochson vill jag säga: Nej, jag ser ingen anledning att vara kritisk mot UD:s agerande när de gäller de fem barnen i Gaza. Jag anser att UD har agerat på ett föredömligt sätt, och egentligen långt utöver vad man kan förvänta sig av medarbetarna på UD. Om Annelie Enochson inte vill ta till sig den information som jag kan lämna om hur det var när medierna uppmärksammade ärendet, vad detta ledde till för reaktioner från pappan och hur det fördröjde ärendet kan jag naturligtvis inte göra någonting åt det.

Till Göran Lindblad vill jag säga att UD alltid råder människor att skaffa sig en advokat eller ett ombud i rättsliga ärenden. UD har inte möjlighet att agera ombud för de personer som man ger hjälp till. I ett rättsligt ärende behöver man alltid ett ombud när man ska ha att göra med myndigheter i andra länder.

När det är ärenden enligt Haagkonventionen till skillnad från ärendet i Gaza blir det ett rättsligt ärende, och det är den vägen som man måste hantera det. Då är det till stor hjälp att ha ett lokalt ombud till sitt förfogande.

Chatrine Pålsson tycker att vi ska använda oss av barnkonventionen. Ja, det är klart. Vi åberopar alltid den. Men barnkonventionen är ju inte rättsligt bindande, utan den uttrycker de värden och den betydelse som vi anser att man måste tillmäta barnens rättigheter. Inte minst i dessa sam-



manhang är det just med utgångspunkt från barnkonventionen som UD agerar.

Ulrik Lindgren undrade om jag hade förståelse för att man, om man hamnar i sådana situationer att ens barn blir bortrövade eller att man drabbas av katastrofer, känner sig övergiven om man inte omedelbart får hjälp. Ja, självklart är det så. Råkar man ut för någonting och det må vara av det slaget att ens barn blir bortrövade eller att man är med om en naturkatastrof vill man ha hjälp omedelbart, och man känner sig övergiven om man inte får det. Jag tror dock samtidigt ...

(TALMANNEN: De två minuter som gäller har nu gått, och de övriga debattdeltagarna har ingen möjlighet att yttra sig i debatten, så jag vädjar till utrikesministern att avsluta sitt anförande.)

Jag har *mängder* av frågor kvar att svara på, och jag tycker att många av frågorna kräver ett svar. Så jag vill bara upprepa att jag tycker att riksdagen har anledning att överväga ordningen för interpellationsdebatter.

Anf. 30 TALMANNEN:

Talmannen är enligt föreskrifterna förhindrad att delta i debatten. Jag kommer att låta kammarkansliet orientera alla debattdeltagare om det som förevarit i sökandet efter ett lämpligt debattillfälle och om de regler som gäller för hur interpellationer kan läggas samman för besvarande.

Överläggningen var härmed avslutad.

## **5 § Svar på interpellation 2004/05:147 om statlig terror mot assyrier/syrianer i Syrien**

Anf. 31 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Cecilia Wikström har frågat på vilket sätt jag har för avsikt att agera för att synliggöra situationen för den nationella minoriteten assyrier/syrianer i Syrien. Cecilia Wikström har också frågat vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att stoppa den brutala och rättslösa behandling som den syriska regimen utsätter sina minoriteter för. Slutligen frågar hon om jag gör bedömningen att den behandling som assyrier/syrianer utsätts för kommer att påverka relationerna mellan Sverige och Syrien och mellan Syrien och EU.

De specifika händelser som Cecilia Wikström hänvisar till inträffade i staden Hassake den 16 oktober 2004 och ledde till två assyrier/syrianers död. Vår ambassadör i Syrien, Viola Furubjelke, har besökt Hassake för att söka klarhet kring händelserna. Det exakta händelseförloppet är svårt att kartlägga, men trovärdiga uppgifter tyder på att händelserna inte utlöstes av religiösa eller politiska motiv. I stället tycks det ha handlat om en konflikt av mer traditionell, kriminell art. Men händelser av detta slag kan likväl utlösa religiöst grundade våldshandlingar. Den allmänna bristen på utveckling i regionen kring Hassake ökar risken för detta. Men framför allt står orsakerna till oroligheterna i landet att finna i missnöjet

Prot. 2004/05:67  
1 februari

Svar på  
interpellationer

med bristande rättssäkerhet och hindren för meningsfullt politiskt deltagande i Syrien. Dessa allvarliga missförhållanden drabbar landets hela befolkning, inklusive assyrier/syrianer.

De två personernas död i Hassake ledde till demonstrationer och ytterligare våldsamheter. Ett tjugotal demonstranter sitter sedan dess i häkte, och de kommer att åtalas av en militärdomstol som resultat av de undantagslagar som är i kraft i Syrien sedan decennier.

Det är mycket oroande att nås av uppgifter om att bekännelser framtvings genom tortyr. En anmälan om polisbrutalitet mot demonstranterna ska ha avskrivits utan vidare utredning. Polisen ska vidare ha uppträtt passivt vad gäller ingripande mot de personer som utpekats som vållande till de två dödsfallen. En EU-delegation har vid en uppvaktning i det syriska utrikesministeriet särskilt uppmärksammat polisens passivitet.

Sverige och EU bevakar noga situationen beträffande de mänskliga rättigheterna i Syrien, inklusive den fortsatta utvecklingen i detta fall.

På ett övergripande plan är vår uttalade strävan att få till stånd en generell förbättring av situationen för de mänskliga rättigheterna i landet. Ett viktigt första steg vore att upphäva undantagstillståndet. Minoriteters ställning är en fråga som Sverige alltid fäster stor vikt vid. Det gäller inte minst assyrier/syrianer och andra grupper i Syrien. Vi kommer följaktligen att fortsätta att ta upp rapporter om kränkningar av de mänskliga rättigheterna med Syrien. Såväl bilateralt som genom EU följer vi också regelbundet upp enskilda fall med syriska myndigheter.

Inom en relativt snar framtid kommer Syriens associeringsavtal med EU att kunna bli en viktig hävstång för att påverka den syriska politiken i positiv riktning. Avtalet innehåller en klausul om respekt för de mänskliga rättigheterna. Efter undertecknande av EU:s medlemsstater och syrisk ratifikation kan det efter tre månader börja tillämpas provisoriskt. Därigenom har EU etablerat en ny plattform för regelbunden politisk dialog. EU:s och Sveriges grundinställning är att det finns större möjligheter att uppnå resultat på detta sätt än genom sanktioner och isolering.

Anf. 32 CECILIA WIKSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka utrikesministern för svaret. Det här blir en lång och plågsam sejour i kammaren för utrikesministern i dag. Jag ska försöka att göra den här debatten kort och kärnfull.

Torsdagen den 14 oktober förra året hämtades en assyrier/syrian som heter Nasem Abraham av en grupp araber. Han fördes bort, misshandlades och torterades till döds på offentlig plats. En man som jag känner till namnet på försökte att ingripa, men han sköts omedelbart och fördes livshotande skadad till sjukhus i Damaskus där han så småningom avled.

I samband med detta utbröt demonstrationer då ungefär 2 000 assyrier/syrianer i Al Hassakeh protesterade mot det som hände. Man krävde rättssäkerhet, att mördarna skulle gripas och att rättssäkerhet garanteras också för den minoritet som har fått benämningen assyrier/syrianer och som omfattar också kaldéer i Syrien.

Polis och militär besvarade detta med brutalitet, och demonstranterna flydde i stor panik. Det här är ett i raden av exempel på hur regimen i Syrien förvägrar en av sina nationella minoriteter – i detta fall assyrier/syrianer och kaldéer – rätten till grundläggande mänskliga fri- och rättigheter. Det inträffade är alltså en oerhört stor sak.

Jag vet att vår ambassadör i Syrien har varit i området under ett flertal dagar. Men jag är också underrättad om att ambassadören inte har träffat någon företrädare för den östassyriska kyrkan som dessa två personer som dog kommer ifrån. Man kan alltså med gott fog utgå från att ambassadörens besök helt har skett på den syriska diktaturregimens villkor. Ministern hänvisar i svaret till detta och hänvisar till personer som hon har träffat. Jag tycker att det är synd att inte skaffa sig en bredare kunskapsbas innan man fattar beslut om den här typen av svar. Det är ett ganska trångsynt perspektiv man har använt sig av.

Jag tycker också att ambassadören skulle ha visat ett större intresse för att skaffa sig information från de utsatta, anhöriga och medlemmar i de här kyrkorna, i stället för att låta sig informeras av förövarna.

I dag är det en historisk dag därför att i dag och i morgon äger en huvudförhandling rum i militärdomstolen i Aleppo. Det är där förövarna ska ställas till svars.

Det är ganska anmärkningsvärt att jag i dag ska kunna berätta för utrikesministern att en av hennes partikamrater, en av mina kolleger här i riksdagen, Yilmaz Kerimo, här i Stockholm har ansökt om visum för att få bevista och lyssna på huvudförhandlingarna. Hans ansökan om visum till Syrien har avslagits. Precis samma sak upprepar sig som det som hände förra året när jag personligen skulle leda en delegation bestående av fem företrädare från denna riksdag till Syrien, då för att undersöka den kurdiska minoritetens situation i norra Syrien. Jag förvägrades visum till Syrien, och utan förklaring. I efterhand har jag fått veta att jag har gjort mig känd som en Israelvän och därför inte var välkommen. Det fick jag inte veta då.

Jag undrar vad utrikesministern kommer att göra för att avkräva ambassadören här i Stockholm ett klart och entydigt besked om hur man kan behandla svenska riksdagsledamöter på det här viset. Har utrikesministern för avsikt att tolerera att en diktaturregim sticker upp sitt fula tryne mitt i den svenska demokratin och på det här sättet nedvärderar och faktiskt diskriminerar svenska riksdagsledamöter?

Anf. 33 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Det är en lång sejour, men inte plågsam på något vis.

Jag har ingen närmare information om på vilket sätt ambassadören har skaffat sig sin information, men jag är övertygad om att hon har utnyttjat alla de möjligheter som finns för att skaffa sig en allsidig information.

Den planerade rättegången tycks vara uppskjuten. Jag måste säga att jag tycker att det är oerhört beklagligt att svenskar som begär visum för att kunna närvara vid en rättegång av det här slaget inte erhåller inresevisum till Syrien. Det finns naturligtvis inte någon folkrättslig skyldighet för Syrien att bevilja visering, men vi skulle verkligen välkomna en större öppenhet från syrisk sida.

Jag tycker att det är mycket beklagligt att det på det här viset inte är möjligt för svenskar att närvara vid rättegången. Detta kommer jag givetvis att vid lämpligt tillfälle framföra till representanten för den syriska regimen.

Anf. 34 CECILIA WIKSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag tackar för det beskedet. Det var ett klart, entydigt och gott besked. Jag anmäler mig på stående fot som en i den delegation som kommer att åka dit så småningom, och jag är oerhört tacksam om UD på något sätt vill hjälpa till med visering både för mig och för min socialdemokratiska kollega.

Exempel kan läggas sida vid sida i en lång rad på vad som händer den assyrisk/syrianska och kaldéiska minoriteten i Syrien. De flyr sina hem. De torteras. Man kan ju fundera en smula över det faktum att Syrien har skrivit under FN:s tortyrkonvention men har fortsatt att använda omfattande tortyr på ett rutinmässigt sätt, vilket också utrikesministern har bekräftat i ett svar tidigare i kammaren.

Vi kan alltså inte lita på den syriska regimens ord, oavsett vilka konventioner de har undertecknat. Detta är en grundläggande tortyrkonvention som också bör präglar aktiviteten och handlandet, och så är inte fallet i Syrien. Det är ett mycket tragiskt exempel på hur en nationell minoritet behandlas.

Vi kommer snart att övergå till en debatt om situationen för assyrier/syrianer och kaldéer i Irak. Generellt vill jag med båda mina interpellationer lyfta upp den situation som präglar syrianer. Det är ett folk i förskingring, ett folk som har varit utsatt för folkmord. Det är ett folk som går under många benämningar, men det är samma folkgrupp, och den hänvisas till tre stora kyrkor som jag känner ett nära släktskap med. Det är den syrisk-ortodoxa kyrkan, det är österns assyriska kyrka och det är den kaldeiska kyrkan.

I tusentals år har de här folken levt som minoriteter i hela Mellanöstern. Folket finns utspritt. De har flytt undan förföljelse, trakasserier och folkmord. Det finns ett stort antal medlemmar, ungefär 70 000, i dessa kyrkor här i Sverige.

Det är viktigt att vi under den demokratiseringsprocess som nu sker i Mellersta Östern visar fram att det här folkslaget finns och att de ska åtnjuta samma grundläggande mänskliga fri- och rättigheter som alla andra minoriteter som finns i de här länderna. Syrien är ett sådant exempel, men jag tror dessvärre att deras möjligheter till ett gott liv är oerhört små. Vi ser också att de flyr i stor utsträckning.

Men jag tackar utrikesministern för svaret. Det verkar som att vi är överens om att det här är viktigt att ha fokus på och att vi ska fortsätta att följa utvecklingen, inte bara i landet utan också se vad som händer vid ambassaden här i Stockholm. Det som har skett där under det senaste året är faktiskt inte acceptabelt.

Överläggningen var härmed avslutad.

## **6 § Svar på interpellation 2004/05:187 om assyrier/syrianers och kaldéers situation i Irak**

Anf. 35 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Cecilia Wikström har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att inom FN, EU och andra internationella sam-

fund bättre uppmärksamma assyrier/syrianers och kaldéers situation i Irak och för att garantera ökad säkerhet och trygghet för dem.

Den kristna närvaron i Irak utgör en viktig del i ett pluralistiskt Irak. Den svenska regeringen ser därför allvarligt på det omfattande våldet i Irak och har fördömt angreppen på kyrkor och enskilda kristna personer. Attackerna är också ett uttryck för den bristande säkerhet som har lett till ökade spänningar mellan olika samhällsgrupper. Att alla medborgare har lika möjligheter att delta i valen är en nödvändig förutsättning för att valen genomförs på ett tillfredsställande sätt. Det är därför viktigt att stödja Iraks regering i dess ansträngningar att främja stabilitet, säkerhet och demokrati och motverka alla former av extremism.

Den svenska landstrategin för Irak betonar att utvecklingssamarbetet bör uppmärksamma och motverka alla former av diskrimineringstenden- ser. Sverige agerar i olika forum för att också lyfta fram frågan om minoriteters rättigheter.

FN:s uppgift, enligt resolution 1546, är framförallt att främja den nationella dialogen och bistå i demokratiseringsprocessen. Ju starkare demokratin blir, desto starkare står minoriteterna. I denna utveckling är de genomförda och planerade valen av central betydelse. FN arbetar nära den oberoende irakiska valkommissionen (IEC) som har ansvar för förberedelserna inför valen. Säkerhetsrådet försvårar dock för FN att verka effektivt i Irak. Därför är en särskild civil-militär styrka, som ska skydda FN:s personal, under uppbyggnad. Sverige och en rad andra EU-länder har utfäst finansiella bidrag till denna styrka.

Inom EU har Sverige spelat en aktiv roll i arbetet med den Irakstrategi som antogs i juni förra året. Avsikten är att EU ska agera i nära samarbete med och vara till stöd för FN i den fortsatta processen för Iraks återuppbyggnad. Den 5 november presenterade EU ett åtgärds paket till stöd för Iraks ekonomiska och politiska återuppbyggnad som innefattar bland annat förstärkt stöd till valförberedelserna samt en eventuell EU-krishanteringsinsats på polis- och rättsstatsområdet. Detta är områden som vi redan bilateralt bidrar till genom svenska polisinstruktörers utbildning av irakiska poliser i Amman och utbildning av irakiska domare som ILAC, International Legal Assistance Consortium, genomför.

Det är av stor vikt att det internationella samfundet sluter upp bakom FN och verkar för att ett fredligt och demokratiskt Irak utvecklas, där alla medborgares lika rättigheter respekteras. Jag kommer att fortsätta se till att de mänskliga rättigheterna, inklusive minoriteters rättigheter, lyfts fram i olika sammanhang. Både Sverige och EU kommer också framöver att söka medverka till att säkerhetsrådet förbättras, något som är en förutsättning för att trygghet och säkerhet för alla irakier, också de assyriska, kaldeiska och syrianska kristna, ska kunna garanteras.

Anf. 36 CECILIA WIKSTRÖM (fp):

Herr talman! Valet i Irak var en fantastisk framgång för demokratin och ett nederlag för de Saddamtrogna terroristerna. Det är dock viktigt att valprocessen nu åtföljs av en förbättrad säkerhetssituation för de religiösa minoriteterna. Assyrier/syrianer och kaldéer utgör en sådan minoritet. Det är skamligt, tycker jag, att stå vid sidan av och titta på när en nationell minoritet fördrivs från sina hem och ut ur landet så som nu sker. Förföljelsen mot de kristna har tilltagit i Irak. Det är skrämmande att få upp-

gifter om att det kan röra sig om mellan 40 000 och 150 000 som sedan i höstas har lämnat Irak därför att man har bränt kyrkor och vandaliserat kristna människors hem. Man har utsatt dem för tortyr och skadegörelse av egendom och på annat sätt kränkt, misshandlat och utsatt dem för förföljelse. Det är givetvis ett kaos som råder efter kriget. Men vi har också sett den här utvecklingen efter att kriget var avslutat, när dock freden ännu inte var vunnen.

Det har varit stora attacker riktade mot just kyrkor i Bagdad. Attackerna fortsätter hela tiden. Man kidnappar kristna och försöker pressa till sig pengar och använder alla möjliga metoder. Man tillåts inte som kristen bära kristna symboler – precis som jag, herr talman, bär ett litet kors. Då utsätts man för förföljelse. Kristna har ingenting här att göra, sägs det. Kristna fördrivs från universitet och arbetsplatser. Kvinnor som är kristna och tillhör assyrisk/syriansk eller kaldéisk minoritet hotas till livet om de inte bär slöja utanför hemmet.

Jag undrar om det är riktigt att bara hänvisa till åtgärder inom FN, EU och andra internationella samfund. Jag undrar om vi inte i stället skulle fokusera på att vi är ett land som bör ta ansvar och hålla fanan högt för att lyfta fram assyrier/syrianers och kaldéers rättigheter att leva som minoritet i Irak.

I dag, herr talman, har jag nåtts av beskedet att bortemot 100 000 assyrier/syrianer inte har haft möjlighet att delta i Iraks första fria val, som hölls i söndags, helt enkelt för att det fattades valurnor och röstsedlar på de orter där de bor och att valtjänstemännen nonchalerade att tillhandahålla valsupport. De fick alltså aldrig tillfälle att rösta. Det här är givetvis ett smolk i glädjebägaren för det val som vi var med om, och firade, i söndags.

Anf. 37 YILMAZ KERIMO (s):

Herr talman! I Sverige har vi lyckan att leva i ett land med anständig välfärd. Vi lever i fred och frihet, men i vår närhet pågår nu ett krig. Det faller fortfarande bomber i Irak. Det är sönderskjutna hus och kyrkor. Förtvivlade människor och karavaner av flyktingar tvingas lämna sina hem. Oskyldiga kristna drabbas i krigets Irak. Islamistiska extremister hämnas på USA genom att attackera kristna assyrier/syrianer och kaldéer i Irak. Syftet är att öka spänningen mellan Iraks samhällsgrupper och därmed också angripa amerikanska intressen. Oskyldiga civila kristna som är assyrier/syrianer och kaldéer blir brickor i ett brutalt spel mellan det muslimska Irak och USA. Världen har blivit kvitt en avskyvärd diktator. Iraks barn slipper växa upp under Saddam Husseins terrorvälde. Men folkrätten har inte respekterats. Många civila har drabbats, och framtiden är oviss.

Söndagen den 30 januari 2005 var en historisk dag för Irak. Valet till parlamentet blev en succé med tanke på valdeltagandet. Den demokratiska utvecklingen i landet tog sina första stapplande steg trots fortsatta bombattacker från antidemokratiska krafter. Det relativt höga valdeltagandet till trots fick hundratusentals assyrier/syrianer och kaldéer inte rösta trots att de väntade utanför vallokalerna under hela valdagen. Vid söndagens val fattades valurnor och röstsedlar på de platser där majoriteten av befolkningen är assyrier/syrianer och kaldéer. I vissa av dessa städer dök inte ens valtjänstemännen upp. Dessa oegentligheter är en del

av en medveten strategi för att driva assyrier/syrianer och kaldéer ut ur Irak. Röstfusket kan innebära att ca 150 000 assyrier/syrianer och kaldéer och andra i Mosul, Baghdeda, Bartille, Karemlesh, Shekan, Ain Sifne och Bazhan hindrades från att rösta. Situationen för de kristna är ohållbar!

Min fråga till statsrådet är vad den svenska regeringen avser att vidta för åtgärder för att de som inte fick rösta ska få en andra chans.

Anf. 38 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Först vill jag säga till Cecilia Wikström att Sverige alltid lyfter fram minoritetsfrågorna i vårt arbete när det gäller att påverka utvecklingen i många länder mot mer av demokrati och respekt för mänskliga rättigheter. Just frågan om hur minoriteter och olika folkgrupper inom ett land hanteras är en central fråga när det gäller respekten för mänskliga rättigheter.

När det sedan gäller frågan om deltagandet i valet har vi nåtts av uppgifter om att kristna i vissa delar av Irak inte har givits möjligheter att rösta. Vi har tagit till oss den informationen, och vi har bett Irakkontoret i Amman att närmare undersöka omständigheterna.

Den irakiska valövervakningsorganisationen EIN har uppgivit att det har varit problem för befolkningen att rösta, i vart fall, så långt som de har kommit, i Mosul. De har uppmanat den irakiska valkommissionen att i efterhand få röstning till stånd på de ställen där kristna inte har kunnat rösta för att på det viset säkerställa att även deras röster kommer med i räklandet av valresultatet.

Anf. 39 CECILIA WIKSTRÖM (fp):

Herr talman! Terrorkampanjen mot assyrierna och deras utsatta situation i Mellanöstern måste uppmärksammas. Den svenska traditionen har ju hittills alltid varit att ställa sig på de svagas sida, och så måste det fortsätta vara. Detta får inte hamna i glömska. Jag tackar utrikesministern för det här svaret, som ju bådär gott. Men jag vill veta vilka åtgärder regeringen kommer att vidta för att stoppa den fördrivning av assyrierna i Irak som pågår. Jag vill veta hur regeringen tänker föra assyriernas talan i EU och via FN:s arbete i Irak.

Jag har läst svaret omsorgsfullt, men det är ändå ganska luddigt. Jag vet också att EU:s utrikesministrar träffades i går. Enligt International Herald Tribune ska EU jobba med att bygga statliga institutioner, stödja allmänna val så klart och utbilda statstjänstemän. Där tar ju Sverige ett ansvar, inte minst genom att utbilda poliser. Men jag vill veta hur utrikesministern tänker agera så att vi på ett tydligt sätt från svensk sida visar att assyrierna inte diskrimineras och stängs ute från den fortsatta demokratiska processen i Irak.

Det är viktigt att de inte utestängs, för det här har ju goda förutsättningar sedan i söndags, bättre än någonsin förut kanske, att lyckas. Då är det viktigt att varje minoritet får komma till tals, får ge uttryck för sin övertygelse, sin kulturella härkomst och sin religiösa hemvist och att man inte tillåter trakasserier på det sätt som hittills har varit fallet.

Anf. 40 YILMAZ KERIMO (s):

Herr talman! Jag tackar för svaret från utrikesministern. I måndags demonstrerade kristna assyrier/syrianer och kaldéer i städerna Baghdeda, Bartille, Karemlash, Shekan, Ain Sifne och Bazhan. De krävde att få använda sin rösträtt. Assyrisk/syrianska och kaldéiska partier i Irak har krävt att få förlänga valtiden och ge dem som inte fick rösta en chans att få sin röst räknad, men detta har misslyckats.

Assyrier/syrianer och kaldéer är i majoritet i de områden som man har stoppat valen i. De krafter som har stoppat röstberättigade assyrier från att delta i det irakiska demokratiska valet har för avsikt att förvanska assyriernas antal och därmed utesluta folket från ett framtida demokratiskt uppbyggt parlament.

När inte assyrisk/syrianska och kaldéiska representanter får tillräckligt med röster kan de heller inte representera sitt folk. Assyrier/syrianer och kaldéer kommer då att uteslutas även i konstitutionen och därmed förbli utan rättigheter.

Med tanke på valfusket bör de ansvariga instanserna, den oberoende valkommissionen i Irak under ledning av FN och den nuvarande irakiska regeringen, vidta omedelbara åtgärder för att alla irakier ska få utöva sina demokratiska och legitima rättigheter i valet.

- Valfusket måste omedelbart utredas.
- En internationell oberoende utredning måste tillsättas.
- De ansvariga måste ställas till svars.

Avser ministern att agera för att uppmärksamma frågan om assyrier, kaldéer och syrianers representation i parlamentet för ett demokratiskt Irak och i detta sammanhang föreslå att en oberoende kommission i FN:s regi tillsätts för utreda valfusket?

Anf. 41 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Låt oss avvakta och se vad den irakiska valövervakningsorganisationen uppnår när den har vänt sig till irakiska valkommissionen och se vilka beslut som där fattas vad gäller uppgifterna om att det finns grupper som inte har kunnat delta i valet. Där diskuterar man möjligheten att få röstning till stånd i de delarna. Om detta inte ger ett tillfredsställande resultat får vi överväga att vidta andra åtgärder.

När det över huvud taget gäller olika gruppers inflytande i den fortsatta demokratiska processen, som Cecilia Wikström tar upp, är det en oerhört viktig uppgift för det övergångsparlament som nu har blivit valt. Det ska säkerställas när man bildar en regering och när man går vidare med det viktigaste man har att göra. Det är att arbeta fram en ny författning för Irak. Det är oerhört viktigt att man där tar hänsyn till alla de olika folkgrupper som finns inom Irak och att deras intressen finns med bilden och hanteras på ett sätt som är acceptabelt för alla folkgrupper.

Från EU:s sida har vi sagt att vi är beredda att utöver att ställa upp med att bygga upp de institutioner som är nödvändiga i ett framtida demokratiskt Irak också delta i arbetet med framtagande av en författning. Det är ingen lätt uppgift. Alla olika uppfattningar och intressen som finns måste ändå kunna hanteras i processen. Om det visar sig att man från det



nyvalda parlamentet i Irak är intresserad att ha ett stöd i detta uppdrag kommer EU att vara berett att ställa upp.

Prot. 2004/05:67  
1 februari

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på  
interpellationer*

## **7 § Svar på interpellation 2004/05:311 om fredsprocessen efter valet i Palestina**

Anf. 42 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Mariam Osman Sherifay har frågat vad jag avser att ta för initiativ för att fredsprocessen mellan israeler och palestinier snabbt ska komma i gång med världssamfundets aktiva medverkan.

Låt mig inledningsvis uttrycka min uppskattning för Mariam Osman Sherifays och de andra svenska riksdagsledamöternas medverkan som valobservatörer i det palestinska presidentvalet den 9 januari. Deras och andra observatörers närvaro bidrog till att valet kunde genomföras på ett demokratiskt och i stort tillfredsställande sätt.

Jag delar Mariam Osman Sherifays bedömning att det nu finns stora förväntningar på det nya palestinska ledarskap som håller på att ta form i och med att Mahmoud Abbas valts till ny palestinsk president. Det är också, som Mariam Osman Sherifay påpekar, av central betydelse att Abbas får hjälp från omvärlden. Det gäller inte minst hjälp från grannen Israel.

Palestinierna lyckades under svåra omständigheter att genomföra ett presidentval. Det nya ledarskapet börjar ta form, och det finns positiva tecken på en ökad vilja till reformering av den palestinska myndigheten. Det är av största vikt att Israel nu medverkar till att förbättra levnadsvillkoren för palestinierna på Västbanken och i Gaza, bland annat genom ökad rörelsefrihet med ekonomisk utveckling som följd. Det är därför djupt beklagligt att Israel de senaste dagarna återupptagit byggandet av separationsbarriären långt in på palestinskt område. Den palestinska befolkningen behöver i stället se bevis för att ett minskat våld och en fredlig dialog med Israel leder till positiva effekter. Det ligger i Israels intresse att genom konkreta åtgärder bidra till att moderata palestinska strömningar stärks och tränger undan extremisterna.

Vi kan förvänta oss att genomförandet av separationsplanen nu kommer att påskyndas av den nyttillträdde israeliska regeringen. Liksom tidigare är det viktigt att understryka att ett tillbakadragande från Gaza bör samordnas med den palestinska myndigheten och utgöra det första steget i en process mot ett upphörande av den israeliska ockupationen av de palestinska områdena som helhet. Sverige och EU är beredda att bistå parterna för att få Gazatillbakadragandet att bli ett sådant första steg. Om det tvärtom blir en isolerad unilateral åtgärd finns uppenbara risker för Gazas framtid. En sådan utveckling skulle heller inte gagna de israeliska intressena av stabilitet på längre sikt.

Bland det viktigaste i närtid är att få en förbättrad säkerhetssituation. Det är tillfredsställande att palestinska poliser nu patrullerar Gazas gator och att utsikten till en vapenvila verkar finnas. Våldet från båda sidor måste upphöra så att grunden för återupptagna fredssamtal kan läggas.

Sverige undersöker nu aktivt möjligheterna att bilateralt stödja den nyvalde palestinske presidenten Abbas. Detta sker genom ett ökat kontaktskapande, såväl på plats i Jerusalem genom generalkonsulatets försorg som på andra platser, med framträdande palestinier. Därutöver intensifierar vi våra kontakter med Israel och övriga länder i regionen för att söka bidra till en nystart i fredsprocessen.

EU och Sverige har således för avsikt att öka ansträngningarna i det nu uppkomna läget. Den svenska regeringen beslutade till exempel den 20 januari om att bidra på plats med svensk polisär expertis till stöd för den palestinska civilpolisen. Ett annat exempel utgörs av den beredskap som finns för att stödja det palestinska parlamentsval som är planerat till sommaren. Regeringen är också i färd med att besluta om en ny landstrategi för det svenska utvecklingsarbetet med Västbanken och Gaza.

EU, genom den höge representanten Javier Solana och den särskilde representanten för fredsprocessen, Marc Otte, intensifierar nu sitt arbete med att få parterna att återuppta en dialog. Sverige fortsätter att sekondera en person till Marc Ottes stab. Det luxemburgska EU-ordförandeskapet har uttryckligen identifierat fredsprocessen som en av vårens prioriterade utrikespolitiska frågor. Frågan kommer bland annat att stå högt på dagordningen i samband med det planerade EU–USA-mötet i februari.

Alla övriga åtgärder och initiativ som kan bidra till en förnyad fredsprocess kommer att noggrant övervägas och ingen tid spillas i ambitionen att tillvarata de möjligheter som de senaste månadernas händelser har skapat.

För det är precis som Mariam Osman Sherifay skriver. Mahmoud Abbas behöver omvärldens stöd för att tillsammans med motparten Israel kunna utforma och uppnå en rättvis och varaktig fred.

Anf. 43 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s):

Herr talman! Jag vill först tacka utrikesministern för hennes svar på den så viktiga frågan. Det var en stark upplevelse att som valobservatör på plats följa och se palestinernas starka vilja att bygga ett demokratiskt samhälle trots avsaknad av fred och frihet. Det är med glädje och tillförsikt som jag följer utvecklingen som satt ny fart på fredsprocessen. Jag vill även tacka utrikesministern för hennes uppskattning av vårt arbete som valobservatörer.

Herr talman! Det var den 9 januari som palestinerna valde sin andra president. Det var ett val som skedde trots de mycket svåra förhållanden som råder på de ockuperade områdena. Det skedde trots alla dessa *checkpoints* av olika slag – permanenta, mobila och *flying*. Det skedde trots separationsmuren som är nio meter hög och som försvårar och begränsar palestinernas liv. Det skedde trots all förödmjukelse och förnedring, hoten, orättfärdigheten och brutaliteten.

Trots allt detta har palestinerna gått till valurnorna, och ett demokratiskt val har genomförts. Som bekant heter palestinernas nya ledare Mahmoud Abbas, Abu Mazen. Nu talar alla om vad Mahmoud Abbas kan göra för att sluta fred med Israel. Alla har så stora förväntningar.

Visst har president Mahmoud Abbas börjat arbeta för att alla parter ska sluta med våldsaktionerna. Palestinsk ordningspolis börjar ta kontroll över Gaza och andra områden för att säkra lag och ordning. Visst kom-

mer Sharon och Abbas att träffas nästa vecka för att samtala om fred. Men räcker det?

Allt detta gör att många palestinier känner tilltro och att de försiktigt börjar hoppas på en bättre framtid. Jag kan inte annat säga än att jag gläder mig över att fredsprocessen börjar ta ny fart. Det får mig att tänka på en av de palestinier som jag träffade under valet, herr talman. Mannen svarade på frågan om varför han skulle rösta. Han berättade för mig om sin pappa som satt fängslad i israeliskt fängelse för sina politiska åsikter från det att den här mannen var ett år gammal till dess att han fyllde 13 år. Han berättade om sin ungdomstid, då han själv satt i fängelse för samma sak som sin fader. Han sade till mig: Min starka önskan är att min son, som är fem år, ska få slippa sitta i israeliskt fängelse. Därför ska jag rösta. Jag vill leva i ett fritt och demokratiskt Palestina.

Det är precis detta jag tänker på, herr talman. Det är den här mannens öde som delas av många, tusentals, palestinier.

Abou Ali pekade på den nio meter höga separationsmuren och sade: Ser du den där förbannade muren? Den står inte bara på palestinsk mark. Den begränsar min rörelse och min frihet och avskärmar mig från mina nära och kära. Ser du huset mellan de två höga husen? Frågade han och pekade. I det huset bor min gamla mor. Förr tog det mig fem minuter att gå och hälsa på henne. Nu måste jag färdas med bil i 40 minuter för att hälsa på min gamla sjuka mor. Detta är skälet till att jag ska rösta – för att få bort muren.

Han fortsatte: Förresten begränsar den här förbannade muren inte bara vår rörelsefrihet. Den är inget annat än en symbol för Israels förtryck, såsom Berlinmuren var en gång i tiden. Den påminner oss om ockupationen, men separationsmuren kan aldrig separera mig från min mors famn, hur hög den än blir. Och glöm inte att Berlinmuren föll!

Anf. 44 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Herr talman! Alla som är intresserade av Mellanöstern ser med förväntan fram emot vad Abu Mazen kommer att göra med det tydliga stöd i ryggen som han fick efter presidentvalet nu i januari. Att med en gång låta 2 000 palestinska soldater patrullera gränsen mellan norra Gaza och Israel för att få slut på de palestinska missilerna, som under flera veckor har beskjutit israeliska byar och speciellt Sderot, visar på att det går att göra något om bara viljan finns.

Steg 1 i den berömda färdplanen säger just detta. Det står så här: I fas 1 ska palestinerna omedelbart och villkorslöst få till stånd ett upphörande av våldet enligt de steg som skissas upp i färdplanen. Dessa aktioner ska understödjas av Israel.

Detta har nu Abu Mazen och Ariel Sharon börjat med. Man får bara hoppas att budskapet också når de presumtiva självmordsbombarna.

Under fas 1 ska också det palestinska ledarskapet återupprepa Israels rätt att existera i fred och säkerhet och uppmana till omedelbar och villkorslös eld upphör för att beväpnade aktioner och alla våldsaktioner mot israeler överallt ska upphöra, står det också. Alla palestinska officiella institutioner slutar med uppvigling mot Israel.

Så står det alltså i den färdplan som EU, USA, Ryssland och Sverige har ställt sig bakom. Det är oerhört viktigt att Sverige med sitt goda för-

Prot. 2004/05:67  
1 februari

Svar på  
interpellationer

hållande till de palestinska myndigheterna genom bland annat vårt mångåriga bistånd verkligen försöker få detta till stånd.

Därför undrar jag vad regeringen kan göra för att få alla palestinska officiella institutioner att sluta med uppvigling mot Israel. Det finns ett skäl till att det finns en säkerhetsbarriär, och det skälet vet vi alla om – det är Israels rätt att försvara sin egen befolkning.

Jag undrar: Vad gör utrikesministern och vad gör Sverige för att försöka få uppviglingen mot Israel att upphöra – allt enligt färdplanen?

Anf. 45 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Jag vill rikta ett stort tack till Mariam Osman Sherifay för den mycket konkreta beskrivning av den situation som palestinier lever i och har levt i under lång tid. Det gäller också den optimism som många på det palestinska området nu känner inför möjligheten att drömmen om en fri och självständig palestinsk stat som lever i fred med grannen Israel kanske, kanske kan bli en verklighet.

Det är givetvis fortfarande en lång väg att gå. Det val som ägde rum i januari var bara ett första steg i en process som ännu har många svårigheter framför sig. Men det råder ingen tvekan om att man kan känna viss optimism inför möjligheterna att det gjuts nytt liv i fredsprocessen.

Men det innebär att man måste ställa krav på båda sidor. Båda sidor anser ju att det är den andra sidan som först måste vidta en åtgärd för att man själv ska kunna vidta de åtgärder som bland annat enligt färdplanen för fred krävs av båda sidor. Sanningen är naturligtvis den att det inte går att komma framåt om man väljer att säga att det är den andra sidan som först måste göra någonting och att man därefter är beredd att göra något själv. Nu krävs det att båda sidor vidtar åtgärder som visar att båda sidor är medvetna om att de har ett ansvar i processen.

Det handlar inte bara om att få palestinerna att inse att någon uppvigling mot israeler inte är på sin plats just nu. Det är viktigt att man också på ett uttalat sätt från palestinsk sida visar att man respekterar Israels rätt att existera och leva i ett fritt samhälle.

Samtidigt måste också Israel agera på ett sådant sätt att man ger bevis för palestinerna att det är möjligt att åstadkomma fred. Man måste ge hopp till palestinerna, bland annat genom att man skapar förutsättningar för att leva och existera i ett liv. Det som har skett under de senare åren med barriärbygget, och som har hindrat palestinier att röra sig fritt, har onekligen inneburit att levnadsförhållandena har försämrats på den palestinska sidan.

En mycket viktig åtgärd är därför att skapa förutsättningar för bättre levnadsförhållanden för palestinier. Då blir det också möjligt för de palestinska ledarna att övertyga sina egna medborgare om att inte bara sluta upp med uppvigling utan också om att våldet i form av självmordsbombare inte är det som ska ge palestinerna deras egen stat.

Anf. 46 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s):

Herr talman! Jag har även träffat andra palestinier – palestinier som har förlorat allt hopp om ett fritt demokratiskt Palestina. Det är palestinier som är apatiska och likgiltiga. De talade om för oss att vår närvaro ingick i en fars och att valet och den demokrati som vi västerlänningar är på plats för att stödja inte är något annat än ett spel för gallerierna. De

räknade upp alla fredsavtal, alla överenskommelser, alla statsbesök och alla fredsförsök och kom fram till att det inte finns något som vi eller de själva kan göra för att det ska bli fred i området. Lämna oss åt vårt öde! sade en av de män som vi träffade på marknaden.

Det är då, herr talman, som man som freds- och frihetskämpe känner sig som en fågel utan vingar. Då har orden ingen betydelse, hur väl valda de än är.

Herr talman! När jag lämnade Palestina hade jag en dröm. Det är samma dröm som jag har burit på sedan mina uppväxtår i Kairo. Min dröm är att israeler och palestinier – två folk som trängs med varandra på ett litet stycke jord, invävda i varandra och två folk som behöver jorden, vattnet och vägarna – en dag ska sluta fred. Min dröm får liv av varje fredsförsök. Fredsförsöken har varit otaliga. Man skyller på varandra. Man hör både här och där att den ena måste ge upp först, annars blir det ingenting! Många försök har avbrutits av krigshandlingar. Det är som den unga palestinskan sade: *In Sha Allah* blir det fred. Vi måste förlita oss på Allah. När inget annat fungerar måste vi förlita oss på Allah.

Jag kan hålla med henne. Vi kan bara hoppas. Vi har sett ansträngningar göras av olika regeringar och internationella organisationer. Avtal efter avtal har skrivits på. Varje ny amerikansk president har sett lösningen av konflikten som sin *mission impossible*. Varje gång börjar man om från början, men det blir aldrig ett resultat värt namnet.

Mahmoud Abbas kan, som sagt var, inte ensam lösa konflikten. Abbas behöver omvärldens stöd, och inte minst Sveriges stöd, för att tillsammans med motparten Israel uppnå en varaktig och rättvis fred.

Tack än en gång, utrikesministern, för svaret som innehåller många goda exempel på de ansträngningar som den svenska regeringen och EU gör för att stötta Mahmoud Abbas. Jag kommer verkligen att följa det arbetet med stort intresse och kommer säkerligen att ta upp frågan vid flera tillfällen.

Anf. 47 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Herr talman! Den israeliska försvarsminister Shaul Mofaz och Mohammad Dahlan, rådgivare i säkerhetsfrågor åt den palestinska ledaren Mahmoud Abbas, diskuterade på lördagskvällen på ett hotell i Tel Aviv när, var och hur den palestinska polisens halvmilitära enheter ska ta över en rad städer på Västbanken efter en israelisk truppreträtt från städerna i fråga.

Där den palestinska polisen bevarar lugnet kommer Israel också att bevara lugnet och avstå från alla offensiva aktioner mot efterspanade terrorister. Detta är den vägledande principen mellan parterna just nu. Det ger hopp. Vi får innerligt hoppas att Abbas lyckas där Arafat misslyckats, det vill säga att vilja fred med Israel.

Överläggningen var härmed avslutad.

## Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.53 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

Svar på  
interpellationer

**8 § Svar på interpellation 2004/05:263 om kommunernas ansvar för att stödja våldsutsatta kvinnor och barn**

Anf. 48 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Carina Ohlsson har frågat mig om jag kommer att vidta åtgärder för att stärka skyddet för misshandlade kvinnor och barn.

Våld mot kvinnor är ett allvarligt samhällsproblem och ett hot mot kvinnors hälsa, välbefinnande och till och med deras liv. Regeringens arbete kring den här problematiken har prioriterats de senaste åren och kommer att ges ytterligare ökad prioritet. Regeringen ser det som ytterst angeläget att våldsutsatta kvinnor får det stöd och den hjälp som de behöver. Genom att prioritera arbetet för våldsutsatta kvinnor vill vi påverka kommunerna att också göra det. Det ska inte komma an på i vilken kommun man bor för att få stöd och hjälp om man blir slagen eller hotad.

Rapporter från Socialstyrelsen och länsstyrelserna visar på att det sker en positiv utveckling av kommunernas stöd till kvinnor som utsatts för våld. Stödinsatserna varierar dock fortfarande mellan olika kommuner i landet. För att stödja den positiva utvecklingen har regeringen därför vidtagit följande åtgärder för 2005 och 2006:

Socialstyrelsen ska tillsammans med länsstyrelserna inventera i vilken utsträckning landets kommuner har handlingsplaner för arbetet med våldsutsatta kvinnor. Uppdraget ska redovisas senast den 30 oktober 2005.

Socialstyrelsen ska dessutom ta fram en kunskapssammanställning om verkningsfulla metoder och arbetssätt i socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2006.

De två uppdragen syftar till att stärka kommunernas möjligheter att ta det ansvar som åvilar dem för våldsutsatta kvinnor och barn. Regeringen vill på det här sättet stödja en enhetlig utveckling i landet inom detta område. En handlingsplan utgör enligt regeringens bedömning en bra grund för kommunernas arbete på området, medan en kunskapssammanställning om verkningsfulla metoder och arbetssätt kan fungera som ett effektivt verktyg för att omsätta handlingsplanen i praktiskt arbete.

En särskild utredare har under 2004 haft i uppdrag att finna formerna för en ombildning av Rikskvinnocentrum för kvinnor som våldtagits och misshandlats till ett nationellt institut. Utredningen föreslår att institutets uppgifter ska vara att sprida kunskap om och utveckla metoder när det gäller omhändertagande och behandling av kvinnor som våldtagits och misshandlats. Enligt utredningens förslag kommer institutet att utgöra ett kunskapscentrum och därmed ett betydelsefullt resursorgan för kommunerna i deras arbete med våldsutsatta kvinnor. Utredaren redovisade sitt uppdrag den 9 december 2004 och för närvarande remissbehandlas betänkandet.

En särskild utredare har också under 2004 haft i uppdrag att följa upp och utvärdera de myndighetsuppdrag som gavs i samband med Kvinno-

fridspropositionen. Utredaren har gjort en samlad analys av eventuella hinder och strukturer som motverkar ett könsmedvetet arbete på de områden som dessa uppdrag gällde. Utredaren redovisade sitt uppdrag den 13 december 2004. Utredarens analys och förslag kommer att ligga till grund för regeringens överväganden om insatser för att stärka arbetet med våldsutsatta kvinnor.

Anf. 49 CARINA OHLSSON (s):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet Morgan Johansson som beskriver vad som är på gång framöver. Det som jag kan se efter att ha diskuterat och pratat med många av de här kvinnorna med barn – ofta har ju kvinnorna barn också som blir utsatta för våld i hemmet – är att de kanske inte riktigt känner att de vill vänta om de bor i en kommun där det ser ut så här, som också beskrivs här. Det ser väldigt olika ut i kommunerna.

Hur kan vardagen se ut för en mamma som kanske får ge sig iväg mitt i natten med sina barn? De kanske knappt hinner ta med sig mer än att barnen har den pyjamas som de sover i på sig, och så kanske de får slänga med sig ytterkläder. Jo, då är skillnaderna väldigt stora i kommunerna.

Det kan vara så att det inte finns något skyddat boende över huvud taget. Så kan det se ut i en del kommuner. Eller så kanske det finns ett telefonnummer genom vilket den hjälpsökande kvinnan kan få tala med någon som ändå hjälper henne och kanske slussar vidare till något ställe. Eller så kanske det finns ett skyddat boende, men i en lägenhet där det inte finns någon personal, utan man blir kvar ensam. Det kan också vara så i kommuner att det faktiskt finns personal dygnet runt, och denna verksamhet kan bedrivas både ideellt eller av kommunen. En kombination finns också, till exempel att det är anställda dagtid i kombination med att ideellt arbetande kvinnor ställer upp och sover på kvinnojourerna. Det finns också en del kommuner som har kriscentrum med dygnetruntpersonal där det finns socionomer och det också finns möjlighet till stödsamtal och hjälp, både till mammor och barn. Men inte ens i de kommuner där dessa kommunalt drivna kriscentrum finns får alla kvinnor och barn hjälp. Jag har hört att det faktiskt till och med är så att en del är hänvisade till att bo på vandrarhem, och då kan man undra hur tryggt det känns, när man är i den situationen som dessa personer är i.

Herr talman! Ibland när vi stiftar lagar här i kammaren hoppas och tror vi att lagstiftningen kan tillämpas, men när det gäller de här frågorna är jag tveksam, och jag undrar om statsrådet har tänkt skärpa socialtjänstlagen. I socialtjänstlagen står det nu i 5 kap. 11 §: ”Socialnämnden bör verka för att den som utsatts för brott och dennes anhöriga får stöd och hjälp. Socialnämnden bör härvid särskilt beakta att kvinnor som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp i hemmet kan vara i behov av stöd och hjälp för att förändra sin situation.” Jag vet själv att när jag har jobbat med myndighetsutövning i kommuner politiskt så jobbade i alla fall jag utifrån den intentionen att stod det ”bör” så skulle det betraktas som ”skall”, men när det gäller våldsutsatta kvinnor och barn verkar det inte vara så att kommuner och socialtjänster tar ”bör” som ”skall”. Därför tror jag – inte bara tror, jag är helt övertygad om det – att socialtjänstlagen behöver skärpas.

Jag tror att socialtjänsten ibland får kritik för sådant som politikerna i kommunen egentligen borde få kritik för eftersom det inte är en prioriterad fråga, vilket ju också kommit fram i många rapporter. Bland annat var rubriken i en Amnestyrapport "Har ej prioriterat frågan". Jag tycker mig märka att det stämmer.

Anf. 50 ULRIK LINDGREN (kd):

Herr talman! Jag vill tacka Carina Ohlsson för en viktig interpellation och statsrådet för svaret. Interpellationen är viktig eftersom, precis som interpellanten säger, inte bara antalet anmälda brott ökat utan att det, om jag förstår Brottsförebyggande rådet rätt, också skett en faktisk ökning. Det utövas alltså mer våld mot kvinnor och barn nu än vad fallet var för tio femton år sedan.

Interpellanten är lite optimistisk och tror att vi går mot ljusare tider. Man ska ju alltid försöka vara optimist, men fortfarande blir man både deprimerad och upprörd över en rad saker. Det är inte så säkert att utvecklingen är positiv. Det senaste exemplet är oerhört upprörande och visar på förunderlig flathet och kränkning av allt vad kvinnofrid heter. Vi har alla läst om fallet med den 13-åriga flickan, som enligt FN:s och allas vår definition är ett barn men ändå i vissa kretsar betraktas som ett lovligt byte för några mäns sexuella maktutövning, eftersom flickan var berusad.

Mot den bakgrunden tycker jag inte att det, som statsrådet anför, du-ger att säga att frågan prioriterats under de senaste åren. Det är sant att det statliga stödet till kvinnojourerna ökat de senaste åren, men det stämmer inte riktigt att arbetet prioriterats. I stället vill jag påstå att regeringen genom sitt Socialdepartement och sina ministrar faktiskt försummat arbetet mot kvinnovåldet.

Socialutskottet har under hösten gjort flera tillkännagivanden som fullständigt negligerats. Jag vill särskilt peka på det betänkande från socialutskottet som riksdagen beslutade om i december. I betänkandet konstaterar utskottet:

"I februari 2004 beslöt riksdagen, efter initiativ av utskottet, att ge regeringen till känna ... att tilläggsdirektiv skulle ges till den särskilde utredare ... som tillkallats för att följa upp och ur ett könsmaktsperspektiv utvärdera de myndighetsgemensamma uppdrag och de uppdrag till enskilda myndigheter som gavs i samband med propositionen Kvinnofrid .... Det gällde en samlad analys av eventuella hinder och strukturer som motverkar ett könsmedvetet arbete på de områden som dessa uppdrag gällde. Utredaren borde även, enligt utskottet, ges i uppdrag att överväga hur önskemålet att varje kommun bör ha en handlingsplan för arbetet med våldsutsatta kvinnor skall uppnås. Utskottet konstaterar nu med stor förvåning att något sådant uppdrag inte lämnats."

Det här är ju ingen cykelställsfråga, utan samtliga partier var i debatten den 9 december förra året upprörda och påpekade det fullständigt orimliga i att det som riksdagen uttrycker som en samlad politisk vilja inte får ordentligt avtryck i regeringsarbetet.

Nu har regeringen, enligt det svar som statsrådet Morgan Johansson lämnat, förstått att de har detta uppdrag och kommer att ta det på fullt allvar, vilket ju är huvudfrågan i den här debatten. I så fall kanske det finns fog för den optimism som interpellanten uttrycker, nämligen att vi går mot ljusare tider. Jag tycker inte att det med full tydlighet framgår av



svaret att ministern och regeringen förstått att de har vissa riksdagsbeslut att rätta sig efter.

Prot. 2004/05:67  
1 februari

Anf. 51 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Också jag vill tacka Carina Ohlsson för interpellationen. På så sätt får vi ännu en gång en diskussion om detta. Där finns ganska mycket att säga.

Jag tycker inte riktigt om tonen i Ulrik Lindgrens inlägg där det nästan antyds att vi inte bryr oss om problemet och inte vill göra någonting. Jag jobbade i Regeringskansliet när vi 1997/98 tog fram kvinnofridspropositionen, som ju var ett stort steg för att lyfta fram dessa frågor. Jag var ledamot i Sexualbrottskommittén, som lade fram ett förslag om att just strama upp sexualbrotten för att komma åt den typ av våldtäkter som varit aktuella under den senaste tiden. Ulrik Lindgren vet att det ligger ett förslag om en ny sexualbrottslagstiftning på riksdagens bord. Man kan inte med enkelhet hävda att vi inte gjort något. Tvärtom skulle jag vilja säga att kvinnofridspropositionen och arbetet med Sexualbrottskommittén inneburit stora steg framåt.

När det gäller skyddet för våldsutsatta kvinnor kan vi från socialdemokratisk synpunkt vara väldigt tydliga, nämligen genom att säga att det inte ska bero på var man bor för att få stöd och hjälp om man blir utsatt för våld. För att få det stödet ska inte heller bero på om man har ett funktionshinder eller är missbrukare. Det offentliga har ett ansvar för alla människor och alla situationer i de lägena. Det gäller också kvinnor som är funktionshindrade eller har ett missbruk.

Enligt min uppfattning ska skyddet vara en självklar del av välfärdsstaten. Det är så man måste se det. Vi har tidigare inte sett det på det sättet. I stället har vi överlåtit det arbetet åt frivilligorganisationerna – som gjort ett alldeles fantastiskt arbete, det måste sägas. Men även de kräver och vill nu att det offentliga tar ett mycket större ansvar än tidigare, eftersom de i längden inte kommer att klara detta på egen hand.

Carina Ohlsson var med och organiserade en namninsamling för några månader sedan. Då överlämnades 35 000 namnunderskrifter till mig med kravet att se till att detta skydd finns i alla kommuner. Det tog jag till mig, och vi var överens om att det måste göras en översyn av frågan och även läggas ut nya uppdrag.

Som nämns i interpellationssvaret har vi gett Socialstyrelsen i uppdrag att inventera vilka kommuner som har handlingsplaner; detta berördes också av Ulrik Lindgren i hans inlägg. Vi har också gett Socialstyrelsen i uppdrag att vara bättre på metodutveckling i kommunerna.

Men vi måste göra mer. Carina Ohlsson vill ha en översyn av lagstiftningen – hon pekar på socialtjänstlagen – och jag är inte alls främmande för en sådan översyn. Tvärtom har jag tagit initiativ till att ta fram utredningsdirektiv till en utredning. Dessa håller nu på att tas fram i Regeringskansliet, och jag kommer att kunna presentera dem inom kort.

Detta är ett mycket viktigt reformområde för oss. Det är dags att säga att det är en självklar rättighet att man, om man blir slagen och utsatt för våld och hot, får skydd, hjälp och stöd oavsett var i landet man bor. Jag tycker att det från regeringens och socialdemokratins sida också är en väldigt bra fråga att gå till val på.

Svar på  
interpellationer

Anf. 52 CARINA OHLSSON (s):

Herr talman! Jag tackar för det svaret och kommer att noga följa arbetet så att det verkligen blir en förändring i socialtjänstlagstiftningen. Egentligen tycker jag att lagstiftningen är ganska bra. Det är tillämpningen som inte är bra. Jag hade hoppats att kommunerna skulle ta sitt ansvar även med ett ”bör” i socialtjänstlagen, och det är med stor besvikelse jag konstaterar att så inte sker.

Jag är också besviken på många kolleger som arbetar politiskt ute i kommunerna. Många kanske kan skylla på att kommunen har ett dåligt ekonomiskt läge, men när man går in och tittar närmare på detta ser man att det inte rör sig om sådana belopp att de kan skylla på ekonomin. Om man tittar på hur stort stödet är till kvinnojourer, som ofta tillhandahåller både stödet och skyddet för kvinnorna, kan det röra sig om 10 öre – och då är det inte räknat i skattekrönor utan det handlar om 10 öre per invånare – upp till 30 kr i en del kommuner, men det är mycket ovanligt. I de kommuner där det inte finns någon kvinnojour är summan förstås 0 kr. Ofta rör det sig om ett par kronor per invånare.

Det handlar alltså inte om några stora pengar om man ser till kommunernas hela ekonomiska situation. En kommun står och faller därför inte med detta. Jag tror faktiskt till och med att det för många kommuner kan vara en vinst, eftersom det faktiskt också är fråga om ett folkhälsoproblem. Många stannar säkert hemma från jobbet för att de förlorat självkänslan, självförtroendet, och lever under sådana förhållanden att de kanske inte har möjlighet att gå till sitt arbete även om de skulle vilja det.

Mäns våld mot kvinnor är ett samhällsproblem. Det är inte en privatsak. Det är den rådande könsmaktordningen som är själva grundproblemet.

Man talar ofta om mäns våld mot kvinnor. Och när man talar om våld kan det vara av många olika slag. Det kan vara fysiskt. Det kan vara psykiskt med mycket hot. Det kan vara sexuellt. Och det kan även vara ekonomisk misshandel. Kvinnan kan vara ekonomiskt misshandlad och leva under mycket minimala ekonomiska förhållanden. Hon kanske inte får behålla sin egen inkomst. Man har hört talas om kvinnor som inte har fått vara i en affär och handla under mycket lång tid och som alltså inte har någon egen ekonomi. De kanske också har skulder som mannen har försatt dem i. Exempelvis hemförsäkringar står på dem som bor i hemmet. Och om den ena parten förstör hela hemmet så får den andra parten inte ut någonting. Det finns alltså mycket som är ren ekonomisk misshandel.

Förra året gjordes 62 anmälningar varje dag. Dag ut och dag in anmälde 62 kvinnor att de har blivit misshandlade. Och många av dem har blivit misshandlade i sitt eget hem, i ett hem där de i stället ska kunna känna trygghet med sina barn. Om det handlar om 62 kvinnor om dagen, så har många av dem också barn hemma som ser och hör detta och som faktiskt ofta får utstå våld själva. Det är så situationen ser ut. Därför är det angeläget att varje kommun kan ge hjälp, alltså oavsett var denna kvinna bor ska hon och hennes barn kunna få stöd och hjälp.

Jag ser detta som en mycket angelägen fråga och att det snart kommer till stånd en förändring.

Anf. 53 ULRIK LINDGREN (kd):

Herr talman! Statsrådet har naturligtvis rätt i att det kommer ett lagförslag – jag har också hört talas om det – som ska göra det mer eller mindre vattentätt, så att det som hände den 13-åriga flickan inte ska hända igen.

Men de lagkloka har också mycket riktigt påpekat att det är fullt möjligt även i dag att åtgärda detta på ett mycket aggressivare sätt i domstol än vad som skedde, om man verkligen hade beaktat att detta faktiskt var fråga om ett barn.

För detta har naturligtvis inte regeringen ett fullt ansvar, utan det är en vidare krets som har ett ansvar för att barns och kvinnors rätt kommer till fullt uttryck även i domstol. Men regeringen kunde säkert ha varit betydligt aggressivare i ett tidigare skede.

Det som definitivt är regeringens ansvar är naturligtvis hur man svarar upp mot riksdagens beslut i ärendet. Där kan jag påvisa i klartext, vilket samtliga partier som sagt har kritiserat i december, att regeringen inte har tagit riksdagens beslut på allvar.

Jag upprepar frågan igen. Har man nu från regeringssidan förstått vad riksdagen egentligen har uppdragit?

Statsrådet redovisar i sitt svar att man nu ska gå vidare med en inventering av hur det står till i kommunerna och i vilken utsträckning som det finns handlingsplaner framtagna. Dessutom ska Socialstyrelsen ta fram en kunskapssammanställning om verkningsfulla metoder och arbetssätt i socialtjänstens arbete.

Jag påstår alltså att riksdagens beslut var betydligt skarpare än så. I klartext står det: Regeringen bör därför på annat lämpligt sätt omgående vidta åtgärder för att dels inventera i vilken utsträckning det finns handlingsplaner i kommunerna för arbete med våldsutsatta kvinnor, dels återkomma till riksdagen med förslag om hur kommunerna ska kunna få ett systematiskt ansvar för arbetet med våldsutsatta kvinnor.

När jag läser statsrådets svar är jag inte fullständigt säker på att regeringen har uppfattat det.

Frågan kvarstår: Har statsrådet förstått uppdraget?

Anf. 54 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag tror att det ligger väldigt mycket i det som Carina Ohlsson säger när hon redovisar hur situationen är i kommunerna och att det kan skilja väldigt mycket beroende på var man bor. Det kan handla om allt ifrån att man inte har någon verksamhet alls till att man har en verksamhet som klarar av att ta hand om en del men inte alla, till att man har en verksamhet som är ganska väl utbyggd och där man också har ett långsiktigt och brett stöd.

Jag tycker att det finns anledning att reflektera över det. Hur har det kunnat bli så just på detta område? Hur kan det vara så att samhället när det gäller just skyddet för barn och kvinnor i väldigt stor utsträckning har lämnat över det till i första hand ideella organisationer, att människor så att säga ska hjälpa sig själva eller hjälpa varandra, och sedan först i andra hand ställa krav på kommuner att detta ska lösas lokalt?

Jag tycker att detta borde vara en fråga där man sätter en grund för vad man som medborgare i Sverige ska kunna kräva, nämligen att få stöd och hjälp om man blir utsatt för våld och hot.

I det avseendet är jag statssocialist i den meningen att jag gärna ser en ökad statlig styrning också på detta område, det vill säga att man ska kunna lägga en bas för vad man faktiskt ska kunna kräva var man än bor i landet.

Jag ska också säga något om de fall som kan vara lite svårare, till exempel om det gäller missbrukande kvinnor – jag har ju också hand om frågor som handlar om missbruk. Jag kan berätta att jag besökte Stadsmissionshälsan i Malmö för några månader sedan. Där jobbar man bland annat med kvinnor som är utslagna, prostituerade och narkomaner. Sjuksköterskan där berättade att över 90 % av dem som hon tar emot bär spår av färsk misshandel. Och för dem är det ofta inget alternativ att gå till polisen eller att söka hjälp hos någon annan myndighet. Det är inte ens säkert att de kan få någon hjälp av de ideella organisationerna. För dem saknas ett grundläggande stöd.

Jag tror att det gäller att staten tar ett initiativ i fråga om detta. Det är också precis det som jag aviserar i dag. Jag tror faktiskt också att jag fångar in det som Ulrik Lindgren efterlyser, nämligen att göra denna översyn av hur lagstiftningen ska skrivas för att man ska kunna strama upp det betydligt mer än vad som sker i dag och att också bredda det och ställa kvalitetskrav när det gäller vilken verksamhet som ska bedrivas.

När det gäller sexualbrotten vill jag slutligen säga att det som regeringen gjorde när man inte var nöjd med hur domstolarna dömde i dessa fall – det fanns ju flera domslut som var väldigt upprörande när det gällde sexuella övergrepp både mot barn och mot flickor som var berusade – var att se till att tillsätta en parlamentarisk kommitté som i sin tur lade fram ett lagförslag som kommer åt det och som vi nu kommer att kunna omsätta i en lagstiftning som är betydligt stramare. Bland annat lägger vi fram förslag om ett särskilt lagrum om våldtäkt på barn. Det fanns en bred majoritet i kommittén i fråga om detta. Jag tror inte att det finns något partiskiljande. Men det är fel att försöka hävda att vi inte försöker komma till rätta med detta. Det kommer vi att kunna göra med den nya lagstiftningen.

Anf. 55 CARINA OHLSSON (s):

Herr talman! Jag tackar Morgan Johansson som lovar – vilket vi kommer att kunna se i protokollet – att det kommer att ske en skärpning från regeringens sida med en starkare statlig styrning, så att kommunerna inte bara har möjlighet att ta ett utökat ansvar utan också måste göra det på ett tydligare sätt om lagstiftningen skärps.

Jag talade tidigare om att det var 62 kvinnor om dagen som anmäler att de har blivit misshandlade. Man kan säga att det sorgligt nog bara är toppen på ett isberg. Man brukar säga att det är 20–25 % som anmäler att de har blivit misshandlade. Det är alltså många fler än 62 som varje dag blir misshandlade.

Rädda Barnen brukar säga att det är ca 200 000 barn i Sverige som i dag lever i familjer där det förekommer våld. Då vet vi att över 90 % vet om vad som händer. Jag har hört flera berättelser från barn om det som händer. Även om de inte ser det utan kan höra det genom väggen beskriver barnen det genom att säga att de är rädda, blir arga, är oroliga och helt skräckslagna för vad som händer på andra sidan om väggen.

Jag tycker att det vore bra om fler kommunpolitiker lyssnade på barnens berättelser. Då kan man nämligen inte komma undan ansvaret.

Det är också viktigt att det när det gäller de handlingsplaner som vi talat om och som Ulrik tagit upp är stöd och hjälp som man ska ge både kvinnor och barn. Dessutom är det väldigt viktigt att jobba med den andra delen, nämligen med att förebygga våldet. Våld ska aldrig uppstå. Det ska inte vara så att över hundra tusen kvinnor i Sverige misshandlas varje år, utan naturligtvis ska man mycket mer jobba förebyggande. I det avseendet blir man glad över att många, även män, nu börjar ta på sig ett ansvar för frågan och faktiskt engagerar sig. Det finns alltså hopp om livet även framöver.

Anf. 56 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag tror att det ligger mycket i det som Carina Ohlsson säger. För att vi ska kunna komma till rätta med detta handlar det inte bara om att polisen och kommunen tar ett ansvar utan också om att vi alla är delaktiga i detta, att vi säger ifrån och engagerar oss *mot*.

Jag ser också de manliga nätverk som nu startats runtom i landet som en reaktion på våldet som just väldigt hoppingivande, för det behövs också att många fler män engagerar sig i detta.

Jag har sagt att min ambition är att försöka få till stånd en lagstiftning som betydligt stramar upp vad vi förväntar oss att kommunerna gör på området. Att vi får ett stöd som är brett och professionellt och som dessutom är likvärdigt över hela riket tror jag är den ambition som man ska arbeta efter. Det är också den ambitionen som de utredningsdirektiv har som nu är på väg fram i Regeringskansliet. Sedan får vi se om vi rör i socialtjänstlagen eller om vi kanske ska göra en särskild lag – eller hur vi nu reglerar detta rent tekniskt. Det viktiga är att ambitionen går fram.

Avslutningsvis vill jag tacka Carina Ohlsson för en positiv debatt. Jag tror, som sagt, att detta är en fråga som vi kommer att få ägna väldigt stor uppmärksamhet under kommande år – det förtjänar den.

Överläggningen var härmed avslutad.

## **9 § Svar på interpellation 2004/05:286 om förskoleundervisning med finskspråkig profil**

Anf. 57 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Martin Andreasson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att stärka rätten för den enskilde att välja förskoleundervisning med finskspråkig profil åt sina barn.

Låt mig först säga att jag delar Martin Andreassons uppfattning att det är viktigt att barn med annat modersmål än svenska ges möjlighet att utveckla både sitt modersmål och det svenska språket. Språkutvecklingsstöd för barn med annat modersmål än svenska är mycket viktigt i förskolan, särskilt för de yngsta barnen som håller på att utveckla sin identitet och sitt språk. Forskning visar tydligt att barn med utländsk bakgrund som har goda kunskaper i sitt modersmål och som vistas i flerspråkiga miljöer har bättre möjligheter att lära sig det svenska språket och även att

inhämta färdigheter inom andra områden. Det är även väl känt att tidiga insatser är centrala för ett barns språkinläring. Förskolan måste bidra till att barnen får möjlighet att utveckla sitt modersmål så att de aktivt kan kommunicera såväl på sitt modersmål som på svenska.

I läroplanen för förskolan (Lpfö 98) finns i dag inskrivet att det i förskolans uppdrag ingår att bidra till att barn som hör till de nationella minoriteterna och barn med utländsk bakgrund får stöd i att utveckla en dubbel kulturtillhörighet.

Statistik från Statens skolverk visar emellertid att modersmålsstödet i förskolan generellt minskat kraftigt under den senaste tioårsperioden, delvis beroende på de besparingar inom den offentliga sektorn som skett under denna period och delvis på grund av ett förändrat statsbidragssystem. Regeringen ser allvarligt på den utvecklingen, och det är mot denna bakgrund som regeringen anser att förskolans uppdrag beträffande språkutveckling för barn med annat modersmål än svenska bör skärpas. I propositionen 2004/05:11, *Kvalitet i förskolan*, regeringens förskoleproposition, aviserade regeringen att läroplanen för förskolan bör förstärkas på detta område. Det ska ske genom att förskolans mångkulturella uppdrag förtydligas och genom att ett nytt mål om att förskolan ska sträva mot att varje barn med annat modersmål än svenska får stöd att utveckla sin förmåga att kommunicera såväl på svenska som på sitt modersmål införs i läroplanen. Ändringarna i läroplanen bereds nu inom Utbildningsdepartementet, och regeringen avser att inom kort ta beslut i frågan.

Det finska språket är ett av de officiella minoritetsspråken i Sverige och tillika det största av dem. Genom lagstiftning har personer som bor i någon av de kommuner i norra Sverige som hör till det särskilda förvaltningsområdet rätt till bland annat finskspråkig barnomsorg.

Regeringen har i januari 2004 uppdragit åt en särskild utredare att se över om det finns förutsättningar att utvidga denna lagstiftning till att även gälla i ett område inom Stockholms- och Mälardalsregionen (dir. 2004:6). Bakgrunden till detta uppdrag är bland annat de rekommendationer som Sverige fått från Europarådet beträffande genomförandet av de internationella konventioner om skydd för nationella minoriteter som Sverige anslutit sig till.

I utredarens uppdrag ingår att bedöma dels intresset hos sverigefinarna för en sådan utvidgad lagstiftning eller andra åtgärder, dels myndigheters och domstolars möjligheter och beredskap att hantera en utvidgad lagstiftning, dels hur ett eventuellt utökat förvaltningsområde bör avgränsas. Utredaren ska även lämna förslag till finansiering av de åtgärder som föreslås.

Utredningen har ett brett uppdrag att se över dagens lagstiftning, och här ingår bland annat frågan om tillgång till finskspråkig barnomsorg. Enligt direktiven ska utredningen redovisas senast den 1 mars 2005, och jag vill därför i nuläget avvakta de ställningstaganden som utredaren kommer att göra i denna fråga.

Anf. 58 MARTIN ANDREASSON (fp):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret, men jag beklagar att statsrådet i sitt svar bara tar upp halva det resonemang och den problematik som jag belyser i min interpellation. Det handlar ju inte bara om hur minoritetslagstiftningen – den lagstiftning som specifikt tar sikte på de

nationella minoriteternas situation – ser ut utan också om synen på valfrihet och alternativ inom barnomsorgen och förskolan.

Låt mig först och främst slå fast några grundutgångspunkter. Ofta när man talar om minoritetsspråksundervisning ställs denna i motsats till goda kunskaper i svenska. Statsrådet belyser i sitt svar att någon sådan motsättning inte finns.

Folkpartiet är, törs jag säga, det parti som tydligast har tagit ställning för hur viktigt det är att alla som bor i Sverige har goda kunskaper i svenska. Detta står inte på något sätt i konflikt med att vi också har ett ansvar för att för dem som talar ett annat språk än svenska skapa goda möjligheter att behålla och odla det språket.

Vi har också ett ansvar för att synliggöra de nationella minoriteter som finns i Sverige. Sverige har ett arv av en föreställning om enhetsstaten; det syns på olika områden, och det märks också i synen på vilka språk som staten ska gynna. Vi har ett tungt historiskt arv av att ha missgynnat individer som talar nationella minoritetsspråk – finska, samiska och övriga minoritetsspråk.

Först år 1994 under den borgerliga fyrpartiregeringen kom den första regeringsskrivelsen till stånd där finska språkets ställning i Sverige belystes. Sedan dröjde det till år 1999 innan vi fick en samlad minoritetspolitisk proposition.

I dag skriver vi år 2005. Det råder oklarhet om vad regeringen kommer att göra för att ta nästa steg efter den minoritetspolitiska propositionen. Det går långsamt, och kanske väl långsamt. Det finns en frustration bland många minoritetsspråkstalande, inte minst bland de finskspråkiga, över de svårigheter man ser när det gäller att ge sina barn goda möjligheter att lära sig både svenska och finska.

Inte minst gäller detta på förskolans område. Ett av grundproblemen är att man inte har samma etableringsfrihet på förskoleområdet som den som finns på skolområdet. För att ge minoritetsspråkstalande bättre möjligheter att välja den undervisning åt sina barn som man föredrar är det viktigt att stärka den enskildes rätt att välja enskilda alternativ inom barnomsorgen.

När det gäller förskolan och skolbarnsomsorgen har kommunerna i dag inte samma skyldigheter att lämna bidrag till enskilda alternativ som är fallet på skolans område. Statsrådet har inte belyst något av denna problematik som jag tar upp i min interpellation.

Jag vill i detta mitt första inlägg fråga om statsrådet är beredd att något reflektera över hur den bristande möjligheten till etablering av fristående alternativ på förskolans område påverkar i synnerhet dem som talar nationella minoritetsspråk och andra språk än svenska.

Anf. 59 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Jag kom hit i tron att det var interpellationen som skulle diskuteras, med frågeställningen: Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att stärka rätten för den enskilde att välja förskoleundervisning med finskspråkig profil åt sina barn?

Det finns ett antal kommuner i vårt land som ska erbjuda finskspråkig förskoleverksamhet. Det är Gällivare, Haparanda, Kiruna, Pajala och Övertorneå. Men det betyder inte att det enbart är de kommunerna. Jag besökte själv Hoppets förskola i Umeå strax före jul som har en finsk-

språkig avdelning därför att behovet fanns. Det avgörande var inte enbart en kontroll av hur många barn som talar finska utan också en efterfrågan från föräldrarna. Det gjorde att det inrättades en finskspråkig avdelning på Hoppets förskola.

Martin Andreasson talar om att välja mellan olika alternativ. Jag skulle vilja säga att den förändring som kommer att genomföras i läroplanen för förskolan ska betona rätten för alla barn till modersmålsstöd, oavsett var i Sverige de bor och oavsett vilket språk de talar, om det är ett nationellt minoritetsspråk eller något annat språk. I dag är det ungefär 13 % av alla barn som har behov av modersmålsstöd som får det. Att förstärka rätten till modersmålsstöd blir väldigt betydelsefullt. Det är naturligtvis viktigt såväl för dem som talar ett nationellt minoritetsspråk, till exempel finska, som för alla andra barn som talar annat språk än svenska.

Jag kan gärna understryka ytterligare det som Martin Andreasson sade, nämligen att det inte råder någon motsättning mellan att lära sig svenska och att lära sig sitt modersmål. Det är snarast så att den som inte har ett helt språk i form av sitt modersmål har svårt att lära sig ännu ett.

Jag tycker att Martin Andreasson har fått ett ganska fullödigt svar. Det blir intressant att diskutera vidare när utredaren kommer med sitt förslag till huruvida rätten till finskspråkig undervisning ska finnas även i andra delar av landet. Möjligheten att välja är naturligtvis densamma för finskspråkiga föräldrar som för alla andra föräldrar – att välja mellan de förskolor som står till buds i kommunen.

För information kan jag nämna att 17 % av alla våra förskolor är i enskild regi, det vill säga att de har en annan huvudman eller bedrivs i en särskild pedagogisk inriktning. Syftet är att alternativen ska vara desamma. Det är inte meningen att den som talar ett nationellt minoritetsspråk ska ha en enda förskola att bli hänvisad till. Men om hela verksamheten ska bedrivas på ett annat språk kommer valfriheten att se anorlunda ut. Det har Martin Andreasson helt rätt i.

Anf. 60 MARTIN ANDREASSON (fp):

Herr talman! Jag beklagar att statsrådet och departementet i beredningen av svaret på denna interpellation tydligen inte har läst interpellationen i sin helhet. Den aspekt som jag tar upp om behovet av att kombinera en ökad ambition på minoritetspolitikens område med en tydlig valfrihetsinriktning generellt sett på förskolans område finns med i interpellationen. Jag beklagar om detta har gått departementet förbi, men då är det bra att vi får en diskussion här i kammaren i stället.

Jag vet att statsrådet reser mycket i landet, och hon nämnde just ett besök i Umeå. Jag vet att statsrådet ofta är ute och besöker förskolor. Det tycker jag är alldeles utmärkt. Jag är också ute och reser mycket i landet och besöker platser där föräldrar inte har möjlighet att starta de förskolor som man eftersträvar därför att det inte finns en tillräcklig övertygelse hos kommunpolitikerna i den berörda kommunen om att just den förskolan med den inriktningen är önskvärd. Inte minst gäller detta på minoritetsspråksområden, eller för den delen förskolor med annan språkprofil. Men det vi diskuterar här och nu är minoritetspolitiken.

Enligt Folkpartiets förslag om en barnomsorgspeng kan föräldrarna använda denna till att välja just den förskola eller den skolbarnsomsorg



som passar bäst, oavsett om den är offentlig eller enskild. Det jag vill lyfta fram är kopplingen mellan en stark valfrihet på förskolans område och ökade ambitioner på minoritetspolitikens område. Den kopplingen hävdar jag är central. Att nöja sig med att enbart skapa generösare villkor för förskoleverksamheten med en viss språkprofil, men hindra de enskilda alternativen, skulle inte vara till så stor hjälp för dem som har oturen att bo i en kommun där grundproblemet är att de lokala politikererna inte är intresserade av att inrätta förskolegrupper med språkprofil.

Sedan hänvisar statsrådet till den pågående utredningen, som ska se över omfattningen av det särskilda förvaltningsområdet för finska språket. Statsrådet nämnde de fem kommuner i Norrbottens län som i dag ingår i detta förvaltningsområde. Men statsrådet är också väl medveten om att i direktiven till den utredning som nu pågår ingår att pröva ifall förvaltningsområdet ska utvidgas till att omfatta Stockholmsregionen eller Mälardalen, det vill säga att man inte kommer förbi den grundläggande problematik som ligger i att finska språket är ett språk som inte bara talas i vissa geografiskt avgränsade delar av landet. Finska språket är vårt största minoritetsspråk. Ungefär 280 000 personer i Sverige beräknas tala finska. Dessa personer bor naturligtvis i hela landet.

Det skulle vara välkommet ifall statsrådet på något sätt ville ta tillfället i akt att belysa på vilket sätt vi kan stärka möjligheten för personer i hela landet att välja den förskoleverksamhet åt sina barn som man önskar.

Anf. 61 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Att välja förskola står alla föräldrar fritt. Det finns en stor mångfald, något som både Martin Andreasson och jag är väl medvetna om då vi, mycket riktigt, reser runt i landet. Det finns olika pedagogik, olika huvudmän och olika inriktningar. Men det är inte entydigt så att alla svensk-finska föräldrar önskar en finskspråkig undervisning för sina barn. Det är inte givet att det är så. Det är också någonting som utredaren ska ha med i sitt arbete. Jag kan också säga att utredaren har ett vidare perspektiv än vad som anges i direktiven. Om vi är nöjda med utredarens resultat eller ej återstår att se, men vi kommer att ha ett gott underlag för fortsatta diskussioner.

Rätten till modersmål tror jag är någonting som också kommer de nationella minoriteterna till del, även om jag är medveten om att det till viss del är två olika saker. Om vi kan stärka rätten till modersmålsstöd, se till att de som har rätt till modersmålsstöd får det, är det klart att valfriheten och möjligheten att söka sig till den förskola och den pedagogik som man själv vill blir mycket större. Man vet att man har rätt till sitt modersmål – som finsktalande, somalisk, arabisk, dansk, norsk. Om man kan gå i samma barngrupp med andra men få ett pedagogiskt stöd för att utveckla sitt språk och sin kultur, i stället för att sverigefinnen till exempel ska söka finskspråkiga avdelningar för sina barn, blir valfriheten som allra störst för alla. Hur vi än vrider och vänder och vilka resurstilldelningssystem vi än använder oss av blir valfriheten relativt begränsad om man som svensk-finsk förälder söker en finskspråkig undervisning.

Jag vill fortfarande hävda att möjligheten att välja finns för alla. Det finns ganska mycket att välja bland. Kan vi se till att skärpa rätten till modersmålsstöd kommer det att vara till gagn för alla.

Den 1 november 2005 kommer utredaren tillbaka med sina resultat när det gäller det nationella minoritetsspråket finska och huruvida vi ska utöka omfattningen av det språkområdet från de fem Norrbottenskommunerna och kanske föreslå någonting ytterligare utöver Mälardalsregionen. Det kan jag inte svara på i dag, men vi kommer att ha någonting att ta ställning till och diskutera vidare i alla fall efter november.

Jag kan som ett litet tillägg säga att svensk kvalitetsindex har klassat förskolan som den välfärdsinrättning som brukarna är mest nöjda med. Det tycker jag är någonting som man också kan ha med i debatten.

Det låter ibland i debatten som att om man bara fick välja någonting annat, någonting bättre skulle många fler vara nöjda. Det är klart att det finns några ytterligare som kan vara nöjda. Men det är ändå en verksamhet som många värderar väldigt högt.

Anf. 62 MARTIN ANDREASSON (fp):

Herr talman! Till att börja med är det möjligt att det inte behöver sägas i klartext, men statsrådet låter ungefär som att det skulle finnas en föreställning i debatten om att finstalande föräldrar skulle ha enhetliga önskemål, men så är det naturligtvis inte. Hela förskolepolitiken måste bygga på att ge de enskilda föräldrarna så stor valfrihet som möjligt utifrån deras egna önskemål.

Här vill jag också parentetiskt inskjuta att vi ju ser att det inte bara är de som har språket som aktivt modersmål i hemmet som söker sig till de skolor som har språkprofil och även minoritetsspråksprofil. Det kan finnas andra barn och andra föräldrar som av olika skäl finner dessa skolor intressanta. Jag välkomnar att de har den möjligheten.

När det sedan gäller valfrihet vill jag fortfarande peka på att den etableringsfrihet som finns för fristående skolor inte finns på motsvarande sätt för alternativ inom förskolesektorn. Där glider statsrådet runt hela frågeställningen.

När den borgerliga regeringen genomförde valfrihetsreformerna och etableringsfrihetsreformerna på skolans område i början av 1990-talet såg man mycket snabbt hur nationella minoriteter och invandrare var tidigt ute med att dra nytta av den liberala idén om egenmakt på detta område. Därför har vi i dag ett antal sverige-finska friskolor som på ett förtjänstfullt sätt bidrar till att skapa mångfald. Men etableringsfriheten är mer kringskuren på förskoleområdet.

Jag beklagar att vi inte har fått tydligare besked från statsrådet, men vi får väl anledning att återkomma till frågan efter det att utredningen har lagt fram sitt betänkande.

Anf. 63 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Utan etableringsfrihet är det 17 % av förskolorna som bedrivs i enskild regi. Det är en helt annan bild än den som fanns i början av 90-talet när etableringsfriheten för friskolor infördes. Den infördes därför att man ville få till stånd en utveckling med fler skolor som drevs i annan regi, med annan pedagogik och med andra huvudmän. Så här långt har man kommit, trots att det inte har funnits någon etableringsfrihet.

Kommunerna har verkligen ansträngt sig. De allra flesta har inte gjort det av tvång, utan därför att man har haft en vilja att möta föräldrarnas

behov. Det finns ett behov av många olika pedagogiker för att man ska kunna tillgodose de önskemål som barn och föräldrar har.

Jag tror inte att vi har några delade meningar om valfrihet på förskolans område. Det är viktigt att kunna välja bland olika förskolor. Det är också viktigt att de förskolor som finns har en god kvalitet, har en stor personaltäthet, har bra gruppstorlekar och att kommunen har möjlighet att planera för detta.

För att nationella minoriteter eller andra grupper som har behov av modersmålsstöd ska få största möjliga valfrihet bland de förskolor som står till buds i kommunen tror jag att reformen om ett starkt modersmålsstöd i läroplanen mer är en pedagogisk fråga, vilket innebär att man kan söka sig till vilken förskola som helst för att få det stöd man behöver för att utveckla sitt eget språk och svenska.

Överläggningen var härmed avslutad.

## **10 § Svar på interpellation 2004/05:306 om ökad valfrihet i barnomsorgen**

Anf. 64 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Torsten Lindström har frågat socialministern vilka åtgärder hon avser att vidta för att småbarnsföräldrar ska kunna välja mellan olika barnomsorgsformer, även omsorg i hemmet. Interpellationen har överlämnats till mig.

Jag vill inleda med att påminna om att det återigen har visat sig att förskolan är den del av välfärden som flest brukare är nöjda med, enligt svenskt kvalitetsindex. Förskolan lever upp till högt ställda förväntningar och ger, enligt föräldrarna, mycket värde för pengarna.

Regeringen gör nu stora satsningar på att ytterligare höja förskolans kvalitet genom införandet av det särskilda statsbidraget till personalförstärkningar, krav på kvalitetsredovisningar med mera. Dessutom kommer skollagen att skärpas när det gäller föräldrars rätt att välja den verksamhetsform man önskar för sina barn.

Att förskoleverksamhet bedrivs i olika verksamhetsformer är en grundläggande kvalitetsfråga. Såväl kommunala som enskilda förskolor kan erbjuda ett varierat pedagogiskt innehåll, vilket också läroplanen ger utrymme för. Föräldrakooperativ, personalkooperativ och förskolor som bedrivs av ideella organisationer är inte ovanliga. Andra verksamhetsformer som familjedaghem, öppen förskola och nattöppna förskolor möter föräldrars olika behov och ger möjlighet att välja den verksamhetsform som passar familjen bäst. Och inte minst: Förskoleverksamheten är numera utbyggd till i det närmaste full behovstäckning, kanske den allra viktigaste förutsättningen för att skapa verklig valfrihet i barnomsorgen.

Mellan 86 och 96 % av barn i åldersgrupperna från två till fem års ålder finns i dag i förskoleverksamheten. Bland ettåringarna är en större andel hemma med föräldraledig förälder.

Av de nya grupper barn som nu får del av förskoleverksamhet är barn vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga de som ökat mest. Det rör sig alltså om barn vars föräldrar för tillfället inte förvärvsarbetar, men som ändå önskar att deras barn får del av förskolans pedagogiska verk-

samhet. Statistiken visar vidare att barns dagliga vistelsetider i förskoleverksamheten inte har ökat. Dagens småbarnsföräldrar vill uppenbarligen kunna kombinera förvärvsarbete med egen tid för barnen, men ser också att förskolan är till för barnens egen skull.

Föräldraförsäkringen har stegvis byggts ut och omfattar i dag 480 dagar, som kan användas flexibelt som hela eller delar av dagen, för att såväl mammor som pappor ska kunna vara hemma med barnen när de är små. Regeringen har aviserat ytterligare förbättringar av föräldraförsäkringen och avser föreslå att såväl taket som grundnivån i föräldraförsäkringen höjs från den 1 juli 2006. Regeringen har även för avsikt att föreslå att barnbidraget och flerbarnstillägget höjs från och med 2006.

Enligt min och regeringens uppfattning är en fullt utbyggd barnomsorg av hög kvalitet präglad av valfrihet och pedagogisk mångfald i kombination med ett ekonomiskt familjestöd, med barnbidrag, med flerbarnstillägg och med en generös och flexibel föräldraförsäkring det bästa sättet att möta barns och föräldrars behov i det moderna välfärdssamhället.

Anf. 65 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Herr talman! Jag vill inledningsvis tacka statsrådet för svaret på min interpellation. Men jag måste tillstå att jag är lite besviken och förvånad över att det är förskoleminister Lena Hallengren som står i riksdagens talarstol och svarar – detta trots att interpellationen var riktad till den minister som har ansvaret för barnfrågor.

Lena Hallengrens svar handlar också föga förvånande om förskola, förskola, förskola, fast det inte var det som interpellationen handlade om. Det visar hur Socialdemokraterna ser på barn och familj – uteslutande som en fråga om utbildning.

I sitt svar påstår minister Hallengren att dagens system möter barns och föräldrars behov. Hon har fel. Jag påminns förstås om Henry Fords klassiker: Det går utmärkt att välja färg på bilen så länge ni väljer svart. Det hjälper föga för dagens barn och småbarnsföräldrar med den typen av retorik från Alva Myrdals 1930-tal.

Vi kristdemokrater vill i stället se en med 2000-talets snitt modern familjepolitik med mångfald och valfrihet som utgår från varje barns bästa och varje familjs unika situation, som stöder alla barn, som stöder alla familjer, som låter alla få känna sig trygga, som låter alla få möjlighet att välja, som erbjuder familjerna en mängd olika alternativa barnomsorgsformer, som bygger på höjd lägstanivå i föräldraförsäkringen så att fler kan försörja sig, som ger höjd maxnivå så att fler tar del av föräldraförsäkringen, som gör det lättare att kombinera förvärvsliv och familjeliv för småbarnsföräldrar, som avvisar överförmynderi såsom tvångskvotering av föräldraförsäkringen.

Vi vill se en högkvalitativ, trygg och pedagogisk förskola med kompetenta förskollärare och barnskötare. Vi vill se förskolor drivna i olika regi och med olika profiler. Vi vill se familjedaghem. Vi vill göra det möjligt för föräldrar att arbeta mindre eller hitta andra helt egna lösningar för att trygga barnens omsorg. Skillnaden mellan Socialdemokraterna och Kristdemokraterna är glasklar. Socialdemokraterna ser bara en enda form för alla. Kristdemokraterna ger alla mångfald och valfrihet – oavsett hur familjen ser ut.

Herr talman! För de flesta barnfamiljer är det tiden tillsammans som är den största bristvaran. Enligt Sifo är småbarnsföräldrar de mest stressade – inte undra på att det är svårt att få ihop livspusslet! Över 40 % av föräldrar med barn under två år skulle vilja tillbringa mycket mer tid med barnen. Fyra av tio föräldrar anser att det är mycket eller ganska svårt att kombinera arbetsliv och föräldraskap.

En undersökning bland lärare, fritidspedagoger och förskolepersonal visade att 90 % menar att det inte alls är ovanligt att förskolebarn lider av stress. Enligt Barnombudsmannen beror det främst på förhållanden i barnomsorg och skola.

Bristen på tid påverkar barnen. Av Barnombudsmannens rapport 2004 framgår att många barn tycker att de har för lite tid med sina föräldrar. De vill ha mer.

I dag finns det ett starkt tryck från föräldrar runtom i landet när det gäller valfrihet. I ett 50-tal kommuner har det bildats föräldragrupper för valfrihet. I tre kommuner har folkomröstningar genomförts. I samtliga har det blivit en överväldigande majoritet för valfrihet.

Herr talman! En majoritet i riksdagen, utom Socialdemokraterna och Vänstern, beslutade också våren 2003 om en inriktning för att föräldrar fritt ska kunna få välja barnomsorgsform med olika inriktning, även att i större utsträckning vara hemma med sina barn. Det har den socialdemokratiska regeringen hittills inte effektuerat utifrån riksdagens beslut. Min fråga är: Kommer Lena Hallengren att göra någonting åt detta och följa folkviljan?

Anf. 66 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Jag får alltid i debatt med Torsten Lindström känslan att inläggen och replikerna är skrivna innan svaren har kommit. Det är ingen skillnad den här gången.

Jag kan inte låta bli att ställa mig frågande till att Kristdemokraterna är ett parti som ligger under 4 % trots att ni erbjuder alla föräldrar precis allt det som de önskar sig, nämligen möjligheten att vara hemma med sina barn med 4 000 kr i månaden. Jag tycker att det är en unik reform, alldeles fantastisk. Torsten Lindström skakar på huvudet men får naturligtvis gärna utveckla vilken ersättning det handlar om för att vara hemma, för det är just det som är mångfalden, Torsten Lindström.

Du står här och talar så väldigt varmt om förskolor med hög kvalitet. Förskolor har Kristdemokraterna ingenting emot, tvärtom. När man lyssnar på Torsten Lindström låter det nästan som att det är Kristdemokraterna som har drivit fram denna fantastiska förskola med olika pedagogiker och olika anordnare, barnomsorg på nattetid, att vi har familjedaghem.

Sanningen är den, Torsten Lindström, att Kristdemokraterna har röstat emot precis varenda reform på förskolans område. Jag kan uppdatera dig, om du känner tveksamhet inför detta. Ni röstade nej till läroplan för förskolan. Ni röstade nej till rätten till allmän förskola för fyra- och femåringar. Ni röstade nej till rätten till barnomsorg för arbetslösa och föräldralediga.

Jag tror inte att det är någon som tvivlar på att föräldrar vill ha denna valfrihet och möjlighet att vara hemma med sina barn. Om man frågar föräldrar till en ettåring om de vill vara hemma med sitt barn, så naturligtvis vill de det. Det är också därför som vi har världens mest generösa

föräldraförsäkring. Men vill man ta ut ca 3 500 kr i månaden, då räcker den i 3 ½ år. Det är klart att alla de som skulle vilja vara hemma så mycket längre med sina barn skulle vara det om de kände att de kunde leva på de nivåer som Kristdemokraterna ständigt och jämt landar i. Om det inte har blivit en tiodubbling av detta belopp, räcker alltså pengarna i många fler år än om man väljer att vara hemma.

Vi kan också se, precis som jag sade i mitt svar, att trots att föräldrarna är föräldralediga eller arbetslösa, det vill säga är hemma och skulle kunna vara med sina barn dygnet runt, ser de också att barnen har ett behov av att finnas i förskolans verksamhet.

Jag tycker att det vore intressant om Torsten Lindström inte bara stod här och talade om hur mycket han tycker om förskolan. Hur man röstar i riksdagen och hur man förhöll sig även för några år sedan spelar naturligtvis fortfarande roll. Men det kunde vara intressant att höra hur Torsten Lindström med trovärdighet kan tro att människor kan leva på 4 000 kr i månaden. För vilken grupp är detta ett reellt alternativ?

Den andra frågan är: Vilken är då målgruppen som skulle komma i fråga för detta vårdnadsbidrag? Det vore också intressant om Torsten Lindström reflekterade lite grann över det tillkännagivande som det också hänvisas till i interpellationen.

Vad är det som alla fyra borgerliga partier är överens om? Är det barnskolan? Är det vårdnadsbidraget på 4 000 kr i månaden? Är det en barnomsorgspong, som Folkpartiet tidigare talade om? Eller handlar det kanske om någonting helt nytt som jag inte tidigare är informerad om? Det blir intressant att lyssna på svaret.

Anf. 67 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Herr talman! Det var inte tillstymmelse till svar. I stället kom statsrådet med en radda spydigheter och felaktiga upplysningar. Det är nog bäst att statsrådet läser på nästa gång, i synnerhet när det gäller Kristdemokraternas familjepolitik. Det verkar som om statsrådet har fastnat i någon gammal SSU-retorik från början av 90-talet. Kom igen nu, Lena Hallengren, visa att du kan bättre än så här!

Herr talman! En majoritet i riksdagen har sagt att det behövs mer valfrihet, bättre möjligheter för alla att få välja den barnomsorgsform som de själva vill ha. Det är riksdagens vilja. Lena Hallengren sade länge och väl att det skulle komma i förskolepropositionen. Det gjorde det inte.

I stället valde riksdagen när förskolepropositionen behandlades före jul att förnya sitt tillkännagivande. Min fråga är, Lena Hallengren: Vad tänker regeringen göra för att följa detta tillkännagivande? Ge ett svar till Sveriges riksdag, som nu har upprepat detta tillkännagivande för andra gången. Hur många gånger behöver vi upprepa det för att få se en förändring? Vi är många som undrar.

Det är tydligt att i Socialdemokraternas Sverige fortsätter Lena Hallengren att prata om förskolan, och vi Kristdemokrater gillar förskolan. Det är därför som vi har en massa bra förslag när det gäller förskolan som vi kan utveckla i en interpellation som handlar om förskolan. Nu pratar vi om familjepolitik.

Det är tydligt att i Socialdemokraternas Sverige är det okej att välja var jag köper min bensin, var jag köper min mjölk och vad jag äter till frukost, men inte den barnomsorgsform som jag vill ha. Den reella makten är ett exklusivt privilegium för några få, de med stark privatekonomi, den grupp i samhället som Socialdemokraterna inte säger sig vilja värna men i verkligheten värnar.

Herr talman! Det finns otroligt mycket kvar att göra för att skapa en verklig valfrihet för alla. Det är därför som vi kristdemokrater har en utbyggd föräldraförsäkring, har barndagar, har en vårdlön. Och vi har fått stöd hos svenska folket. Även om Lena Hallengren nu blandar ihop korten och pratar om saker som hon har läst i tidningen, är det faktiskt så att när man frågar svenska folket – resultatet av undersökningen kom i september 2002, kan jag berätta för ministern – så svarar tre av fyra att de tycker att det är bra att stödja de föräldrar som vill ha en annan barnomsorg än den som är huvudalternativet och som kommer att förbli huvudalternativet för de allra flesta.

Herr talman! När Lena Hallengren har slutat med sin retorik och börjar svara kan hon också svara på nästa fråga. Det är nämligen så att Sverige har skrivit under FN:s barnkonvention. I femte stycket i inledningen förbinder sig konventionsstaterna att familjen, såsom den grundläggande enheten i samhället och den naturliga miljön för alla dess medlemmars och särskilt för barnens utveckling och välfärd, bör ges nödvändigt skydd, och barnen ska ha rätt att växa upp i en familjemiljö omgiven av lycka, kärlek och förståelse.

I fjärde artikeln skriver staterna att de ska respektera föräldrarnas ansvar så att de kan ge barnen lämplig ledning. I 14:e artikelns andra punkt står det att staterna ska respektera föräldrarna så att de kan vägleda och fostra barnen.

Även om nu Lena Hallengren inte vill att någon ska få valfrihet och möjlighet att själv styra över sitt liv, inte heller som småbarnsföräldrar, kan väl inte Lena Hallengren på fullt allvar mena att Sverige ska strunta i FN:s barnkonvention bara för att det står om familjen, för att det står om stöd, för att det står om hjälp – ord som socialdemokrater, som tror att de vet bäst, inte tycker om. Följ FN:s barnkonvention, Lena Hallengren!

Anf. 68 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Det är många som står i kammarens talarstol och vet bäst, Torsten Lindström.

Rubriken på Torsten Lindströms interpellation är ju Ökad valfrihet i barnomsorgen, inte ökad valfrihet inom familjepolitiken. Det låter som om min diskussion och mina inlägg om barnomsorgen skulle vara tagna helt ur luften. Det är ju rubriken på Torsten Lindströms egen interpellation som vi väl fortfarande ska diskutera här i kammaren.

Det är lätt absurt, måste jag säga, att stå i kammaren i Sveriges riksdag och tala om att föräldrar i Sverige inte kan vara hemma med sina barn, att man inte har något val.

Det handlar ju om att vi har en föräldraförsäkring, Torsten Lindström, som är 13 månader. Det är inte med 4 000 kr i månaden utan med 80 % av lönen. Det innebär att alla oavsett vad man arbetar med, oavsett om man har en inkomst på 15 000 eller mer än så, har en verklig möjlighet att stanna hemma med sina barn. Det är ingen fråga om ekonomi som

avgör detta. Jag tycker att det är glädjande att vi kommer att kunna höja såväl golv som tak i föräldraförsäkringen för att möjliggöra att ha ytterligare en grundtrygghet inbyggd i föräldraförsäkringen.

Jag kan väl upplysningsvis säga att barnkonventionen också talar om alla barns rätt till barnomsorg när föräldrarna arbetar. Jag kan också innehålllet i barnkonventionen, men jag utläser inte den som rätten till vårdnadsbidrag, som Torsten Lindström gör. Jag tycker att det kanske går att dra lite större penseldrag än så.

Jag tycker ändå att det vore intressant om Torsten Lindström kunde ta tillfället i akt i sin sista replik att utveckla vad enigheten i tillkännagivandet består i. Handlar det om barnskola, som Moderaterna vill? Eller handlar det om barnomsorgspeng, som Folkpartiet vill? Eller är det vårdnadsbidrag? Eller är det kanske till och med ganska bra med förskolor och föräldraförsäkring i den kombination som vi i dag har och inga större, revolutionerande förändringar?

Valfrihet för privilegierade var också ord som Torsten Lindström använde förut. Jag vet inte vilka grupper det är som i så fall *inte* är privilegierade. Jag skulle vilja säga att svenska barnfamiljer är privilegierade. De kan vara hemma med sina barn i 13 månader – mer än så om de sprider ut dagarna. Sedan behöver man inte göra valet arbete eller familj, utan man har möjlighet att välja både–och. Det tycker jag är ett väldigt fint privilegium.

Anf. 69 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Herr talman! Statsrådet kommer till kammaren utan att ha läst interpellationen. Hon har läst rubriken. Statsrådet svarar inte på frågan om regeringen över huvud taget bryr sig om vad en majoritet av svenska folket vill och vad de här folkomröstningarna tydligt har visat. Dem kan ni faktiskt inte förklara bort. Statsrådet svarar inte på frågan om FN:s barnkonvention. Hon börjar prata vårdnadsbidrag. Det pratar inte jag om. Jag läste upp FN:s barnkonvention, en del av den.

Sedan sade statsrådet ingenting, hon gjorde över huvud taget inte ens en kommentar, om hur Sverige ska kunna stödja familjerna. Ingenting, inte ett svar, från statsrådet om hur regeringen tänker följa riksdagens beslut – inga svar, bara retorik!

Än en gång, herr talman, är det tydligt att Socialdemokraterna vet bäst. De vill tala om för alla hur de ska göra. Lena Hallengren vill inte ge någon annan småbarnsförälder någon större frihet än de har i dag i Socialdemokraternas Sverige. Vi kristdemokrater vill ge alla småbarnsföräldrar, även Lena Hallengren, en reell, verklig valfrihet som inte bara är exklusiv för dem som i dag har en valfrihet den dag föräldraförsäkringen tar slut. Vi kristdemokrater vill gå vidare. Vi har högre ambitioner än vad Lena Hallengren uppenbarligen har.

I sitt sista inlägg kan statsrådet gärna ta chansen att svara på några av frågorna, för hittills har hon inte givit ett enda svar – bara ord. Det är statsrådet som är svarande här. Hon kan gärna avhålla sig från ytterligare bitska kommentarer eftersom jag har slut på min taletid. Men hon kan gärna svara på en fråga till. Jag råkade nämligen höra statsrådet säga i sin förra debatt: ”Det är några till som kan vara nöjda” – detta apropå förskolan. Min fråga är mycket enkel, herr talman: Tycker Lena Hallengren, är det hennes besked till alla som följer debatten och läser protokollet, att



inte alla ska få vara nöjda? Vilka barn är det då som Lena Hallengren offrar? Vilka barn, föräldrar, familjer är det som inte ska få vara nöjda i det Sverige som både hon och jag ska leva i framöver?

Prot. 2004/05:67  
1 februari

Svar på  
interpellationer

Anf. 70 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Torsten Lindström kan ta med sig interpellationssvaret till sin egen lilla kammare efteråt och läsa det ifall det är så att han fortfarande inte riktigt har uppfattat mina svar.

Jag ska bara väldigt kort nämna på vilket sätt Sverige ger ett stöd till barnfamiljer, för valfrihet, för möjligheten att välja hur man ska tillbringa tid med sina barn och hur man kan arbeta. Vi har en föräldraförsäkring. Vi har barnbidrag. Vi har förskolor. Vi har rätt att gå ned till deltid under småbarnsåren. Jag skulle kunna fortsätta länge. Det är naturligtvis ett batteri av åtgärder som gör att vi är ett land där man har goda möjligheter att arbeta och ha familj samtidigt.

Majoriteten av svenska folket finns i svenska riksdagen. Jag kan konstatera att majoriteten där inte är kristdemokrater, och det är jag glad över.

Överläggningen var härmed avslutad

### 11 § Svar på interpellation 2004/05:314 om transport av farligt gods

Anf. 71 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Harald Nordlund har frågat statsrådet Ulrica Messing huruvida det anses föreligga oklarheter i fråga om Vägverkets, Banverkets och Luftfartsverkets ansvar vid eventuella olyckor i samband med transport av farligt gods och vilka åtgärder som i så fall kommer att vidtas.

Arbetet i regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på frågor om transport av farligt gods.

Först vill jag betona att bestämmelserna om transport av farligt gods i hög grad är internationella. Reglerna är i huvudsak inriktade på hur det farliga godset ska klassificeras, dokumenteras, inneslutas, lastas och märkas.

Regeringen har nyligen låtit genomföra en översyn av regelverket i Sverige om transport av farligt gods. Ambitionen är att reglerna ska moderniseras och förenklas. Därmed ska författningsområdet bli mer överskådligt, inte minst för de företag som omfattas av reglerna.

I utredningen om transport av farligt gods ingick bred representation av experter från berörda myndigheter och branscher. Utredningen redovisade sitt betänkande *Ny reglering för transporter av farligt gods*, SOU 2004:87, i september 2004.

Utredningen föreslår bland annat att den materiella transportsäkerhetsregleringen i allt väsentligt ska ske genom transportmyndigheternas föreskrifter. Lagen och förordningen om transport av farligt gods föreslås innehålla endast de viktigaste bestämmelserna. Antalet inblandade myndigheter föreslås begränsas. Tillsynsmyndigheternas uppgifter renodlas

och deras befogenheter utvidgas något. Räddningsverket ges en samordnande och rådgivande funktion.

Förslagen har remissbehandlats, och nu pågår ett arbete i Regeringskansliet för att förbereda lagrådsremiss och kommande proposition till riksdagen senare i vår.

Antalet myndigheter som på ett eller annat sätt är involverade i säkerhetsarbetet blir naturligen ganska stort eftersom det dels handlar om flera olika transportslag, dels handlar om att myndigheterna har olika roller beroende på om de ansvarar för infrastrukturfrågor, olycksförebyggande tillsyn eller frågor till följd av inträffade olyckor.

Jag försöker avgränsa svaret till de transporter som sker på land först och främst, men i viss mån även lufttransporter.

Om en olycka med transport av farligt gods skulle inträffa ansvarar kommunerna för räddningstjänsten i enlighet med lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Vägverket, Banverket och Luftfartsverket har inget operativt ansvar vid en olycka med transport av farligt gods. Vägverket och Banverket har däremot ansvar för vägar respektive järnvägar när det gäller krav på säkerhetshänsyn, till exempel i fråga om standard och underhåll. Luftfartsverket ansvarar på motsvarande sätt för luftfartens infrastruktur genom de flygplatser och den flygtrafiktjänst som staten driver.

Järnvägsstyrelsen och Luftfartsstyrelsen är tillsynsmyndigheter vad gäller efterlevnaden av reglerna om transport av farligt gods inom respektive transportslag. För vägtransporter är tillsynsmyndigheterna flera, med polismyndigheterna som viktigaste aktörer.

Statens räddningsverk ansvarar för samordningen av frågor om transporter av farligt gods. För samordningen av det olycksförebyggande arbetet med transporter av farligt gods finns det under ledning av Räddningsverket ett råd för transport av farligt gods samt en delegation för transport av farligt gods. Rådet består av representanter från berörda myndigheter för de olika transportslagen. Delegationen är bredare sammansatt med representanter också från transportnäringen och kemikalieindustrin.

Det finns alltså ett flertal olika aktörer när det gäller transport av farligt gods. Utredningen som jag tidigare nämnde har lämnat förslag till förenklingar även i detta avseende.

Det är i sammanhanget viktigt att framhålla att en grundläggande huvudregel är att ansvaret för att förebygga olyckor vid transport av farligt gods ligger på den enskilde verksamhetsutövaren, det vill säga på transportörerna.

Erfarenheterna från olyckor som inträffat under senare tid i Sverige med transport av farligt gods på järnväg har visat dels att säkerhetsnivån kan bedömas vara god eftersom olyckorna inte lett till utsläpp, dels att samhällets förmåga att hantera olyckorna, till exempel genom utrymning och information, har varit god. Det har heller inte varit några svårigheter med att utreda ansvar eller olycksorsaker.

Jag anser mot bakgrund av vad som beskrivits att det inte finns någon oklarhet i fråga om ansvaret vid en olycka med transport av farligt gods.

Anf. 72 HARALD NORDLUND (fp):

Herr talman! När jag i interpellationen har frågat om oklarheter vad gäller ansvar vid transport av farligt gods har jag avsett både ansvar vid inträffad olycka och ansvar för förebyggande insatser. En del av bakgrunden till frågan är flygbränsletransporterna till Arlanda. Numera är avståndet Gävle–Stockholm inte någon lång väg med de kommunikationsmedel vi har. Men vid transport av till exempel flygbränsle är det fråga om en lång väg.

Herr talman! Jag vill tacka försvarsministern för ett utförligt och bra svar. Jag har exemplifierat med de risker och konsekvenser en olycka med tankvagnar med flygbränsle i Stockholm–Uppsala-regionen skulle få. Den översyn av regelverket i Sverige om transport av farligt gods som har gjorts förra året och redovisats i SOU innebär – om den resulterar i en proposition, vilket det i svaret sägs att den kommer att göra – klara förbättringar.

Antalet inblandade myndigheter begränsas. Tillsynsmyndigheternas uppgifter renodlas. Även befogenheterna blir tydliga om propositionen kommer att innehålla det som sägs i utredningen. Bra är också att Räddningsverket ges en samordnande roll. På de punkterna är det klara besked.

För mig finns dock kvar en del oklarheter. Banverket ansvarar för järnvägen. Transporterna på järnvägen ansvarar inte enbart men i första hand och till större delen SJ för. Det jag menar fortfarande är oklart är: Vem har ansvar för förebyggande insatser vid transport på järnväg?

Många slag av olyckor kan vi förutse eller bedöma riskerna för. Men när det gäller olyckor som rör vår existens, och då menar jag olyckor som förorenar vatten, är frågan: Vem tar i de sammanhangen ansvar för de förebyggande insatserna? Här tycker jag också att det föreligger en oklarhet.

Kommunernas ansvar vid en inträffad olycka är stort. Det understryks också tydligt i svaret och även i utredningen. Men hur transporterna sker är av säkerhetsskäl ingenting som basuneras ut. Här tycker jag att det föreligger en oklarhet. Hur ska kommunerna kunna ta sitt fulla ansvar utan att veta exakt hur transporterna sker? Behövs det inte ett klarläggande här? Hur informeras kommunerna om formen för transporterna?

Herr talman! Detta är några av de oklarheter som jag tycker fortfarande föreligger.

Anf. 73 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Vi kan använda järnväg som exempel när det gäller att transportera farligt gods. Det är i huvudsak tre inblandade myndigheter.

Det är först Statens räddningsverk, som är föreskrivande och samordnade myndighet. Sedan är det Järnvägsinspektionen, som bedriver tillsyn över järnvägstrafik över huvud taget. Därefter är det Banverket, som svarar för själva infrastrukturen och att spåren och annat är utformade på ett sätt som gör att transporter kan ske på ett säkert sätt. Själva systemet är utformat på det sättet.

På det viset skapar man ett regelverk som gör att den enskilde transportören, företaget, kan bedriva sin verksamhet och få tillstånd för det på ett rimligt sätt. Det är ofta ett lastföretag, SJ eller något annat tågtransportörsföretag. Vid transport av farligt gods har man ett tillstånd att bed-

riva verksamheten på järnväg. Men då ska man följa de föreskrifter som finns om vilka typer av kärl som ska användas, hur de ska tillslutas och annat som ska ske. Att utöva tillsyn och se till att man följer reglerna är Järnvägsinspektionens uppgift. Men transportören har också ett stort ansvar för att regelverket följs.

Jag delar Harald Nordlunds syn att det är ett problem att vi i vårt samhälle måste transportera farligt gods. Men nu är det så. Det är därför det är viktigt att vi får ett bra regelverk som är tydligt och där man också tar till vara all kunskap man har om hur man kan förebygga och eliminera olyckor.

Jag menar att de erfarenheter vi har i vårt land av tillbud och olyckor ändå tyder på att det varit ordentligt tillslutet och transporterat. Man kunde spärra av. Man har också kunnat utrymma för att inte få risker för människor. Det har också gjort att vi inte har haft några allvarliga följder av de tillbud som har funnits.

Anf. 74 HARALD NORDLUND (fp):

Herr talman! Om jag tolkar försvarsministern rätt är ändå ansvaret delat för de förebyggande insatserna när det gäller järnvägen. Om det är rätt uppfattat menar jag att det kanske inte är en bra ordning. Eller ska svaret tolkas så att ansvaret för de förebyggande insatserna vilar helt och hållet på Järnvägsinspektionen?

Jag vill också ta upp en annan aspekt. Flygbränsletransporter är inte en företeelse enbart i Stockholm–Uppsala-regionen. Det sker till exempel transporter till Sturup och Landvetter. Även om vi har en hög grad av säkerhet menar jag att åtgärder måste vidtas för att undanröja riskerna så länge det finns risker.

I svaret talar försvarsministern om statistik och säkerhetsnivåer. Risker är statistik. Men vi vet ju att det som egentligen inte kan hända händer. Om det händer i Iran kan det hända även här. Jag menar därför att vi inte kan slå oss till ro med att konstatera att säkerhetsnivån är hög så länge det finns den här typen av risker som är ett hot mot allt levande.

Herr talman! Målsättningen att minimera fordonstransporter – för en sådan målsättning finns dock – leder till slutsatsen att transporter i ökad utsträckning måste ske i pipeline.

Hur ser det ansvaret ut? Det tycker jag också är lite oklart. Hur ser ansvaret ut när det gäller den typen av transporter både vad avser en inträffad olycka och förebyggande insatser? Borde det tydligare regleras i lagen och tas upp i propositionen?

Ytterligare en oklarhet som jag för min del tycker föreligger är en annan lagstiftning och avgränsningen mot och samordningen med den, nämligen lagen om explosiva varor. Kommer den lagen att samordnas med den här lagstiftningen? Eller är avgränsningen redan gjord i utredningen? Jag tycker att det föreligger en oklarhet där också.

Anf. 75 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Jag tar den sista frågan först. Översynen av brandfarligt gods och explosiva varor är inte samordnad. Däremot är det samma utredare, vilket möjligtvis kan göra att det blir någon form av harmonisering i tänkandet om lagstiftningen. Men det får vi naturligtvis titta på när förslagen kommer.

Huvudsaken har varit att se till att regelverk och annat är tydligt och begripligt för berörda myndigheter och för dem som är ytterst ansvariga för verksamheten, det vill säga transportören som tar på sig ansvaret att utföra transporten. Det är viktigt för att ansvarsförhållandena också ska kännas naturliga för transportören.

Jag tycker inte att det är så konstigt att samma regelverk som vi har för järnvägsdrift över huvud taget används när vi transporterar farligt gods. Det är ju helt enkelt för att förenkla och inte krångla till det. Samma ansvar som gäller i all järnvägstransport gäller också när vi transporterar farligt gods. Det gör att jag på den punkten tycker att det ska vara en enkelhet och inte en komplexitet.

Det här med pipeline är en annan fråga. Man måste ha koncession för att få frakta flygbränsle till Arlanda i pipeline, som i det fall som har diskuterats här. Det finns också en koncession medgiven. Däremot har ingen utnyttjat den, därför att man har diskuterat andra åtgärder

Det är utan tvekan så att om vi nu får en järnvägstransport så blir det säkrare än en landsvägstransport; det talar all erfarenhet för. Det har också fördelen att om man skeppar in bränslet via Gävle hamn så slipper man ett känsligt transportavsnitt i Stockholms skärgård. Det är enklare att angöra hamnen i Gävle. Den lösningen, som är säkrare och tryggare för många än den som tillämpas i dag, kan också göra att man tittar på om det finns ytterligare alternativ.

Fördelen med att använda järnväg i stället för pipeline är att man inte är bunden till en och samma hamn hela tiden för att ta in oljan eller bensinen. Vi måste se till att transporterna blir säkra. Det är inte bara flygbensin som är problem. Vi kommer att frakta, och vi fraktar i dag, på järnväg andra farliga ämnen. Den transport som skedde i Iran och som var så förödande innehöll en kombination av ett bränsle och ytterligare en mycket explosiv produkt. Det är den typen av samtransport som vi ska se till att det finns tydliga regelverk för så att den kan undvikas. Det är också ett sätt att lära sig av incidenter och olyckor som händer så att vi kan få en säkrare hantering i de olika leden.

Anf. 76 HARALD NORDLUND (fp):

Herr talman! Vem har ansvaret för exempelvis pipelines? Man måste ha tillstånd, och det finns ett medgivande men ingen har utnyttjat det. Det är riktigt. Men om en olycka inträffar – vem har då ansvaret? Eftersom lagstiftningen handlar om transport av farligt gods borde väl också det här regleras i den? Det är min fundering.

Visst är det säkrare att transportera på järnväg. Men vi rör oss fortfarande med risker. Det som jag tycker möjligen kvarstår efter detta viktiga tankeutbyte är att vi fäster olika stor vikt vid att risker föreligger. Jag menar att vi inte ska vara nöjda så länge det finns risker eftersom konsekvenserna av en olycka blir så kolossala. Även om det rör sig om en gång på miljonen så finns risken där, och så länge den finns så kan vi inte acceptera det.

Herr talman! Jag tackar för ett bra tankeutbyte.

Anf. 77 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Harald Nordlund och jag är överens om att ett fel här kan få förödande och allvarliga konsekvenser. Det är därför allt arbete

ska handla om hur vi kan öka säkerheten. Däremot löser kanske inte *en* teknisk lösning alla problem. Den kan lösa något, men om man inte arbetar med säkerheten över hela fältet återstår det ändå risker som kan få nog så allvarliga konsekvenser.

Jag är inte beredd att nu precis svara på hur ansvaret är om man transporterar i pipeline. Jag är inte säker på det. Man måste få en koncession för att ha rätt att göra det över huvud taget, och jag föreställer mig att den som sedan använder koncessionen för att transportera har ett stort ansvar att följa de regler som gäller.

Men när vi ändå tittar i propositionsarbetet så lovar jag att vi ska titta en extra gång om det gäller något särskilt som vi ska komma ihåg för pipelines, utan att för den skull nu precis tala om hur det i så fall skulle ske.

Jag har också haft vissa positiva tankar om flygbensin i pipelines till Arlanda. Men jag är nu glad för att vi åtminstone får det på järnväg och slipper ett stort antal landsvägstransporter i kombination med att vi får en enklare angöring när båtarna ska angöra land. Det tycker jag är viktiga steg på vägen. Jag tror att vi har mycket att lära oss innan vi slutligen vet hur vi ska transportera allt farligt gods som vi i vårt komplexa, moderna samhälle måste kunna ha gående i olika typer av transportslag.

Överläggningen var härmed avslutad.

## **12 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträden**

Förste vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträden fredagen den 17 december 2004 och fredagen den 14 januari 2005 inkommit.

## **13 § Förnyad bordläggning**

Föredrogs och bordlades åter  
Justitiekammarens betänkanden 2004/05:JuU14, JuU12, JuU13 och JuU15  
Socialutskottets betänkande 2004/05:SoU7

## **14 § Bordläggning**

Anmäldes och bordlades  
Framställning  
2004/05:RRS14 Riksrevisionens styrelses framställning angående försäkringskassans köp av tjänster för rehabilitering

## 15 § Anmälan om interpellationer

Prot. 2004/05:67  
1 februari

---

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 1 februari

**2004/05:342** av *Lena Adelsohn Liljeroth* (m) till utbildnings- och kulturminister Leif Pagrotsky

Regeringens planer att flytta Riksantikvarieämbetet till Gotland

**2004/05:343** av *Jan Ertsborn* (fp) till justitieminister Thomas Bodström

Resurserna inom domstolsväsendet

**2004/05:344** av *Gunnar Andrén* (fp) till justitieminister Thomas Bodström

Poliser i Stockholms län

**2004/05:345** av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till statsminister Göran Persson

Stockholmsregionen, försvarsneddragningar och utlokalisering av statliga jobb

**2004/05:346** av *Martin Andreasson* (fp) till statsrådet Morgan Johansson

Insatser till stöd för personer som hotas av hedersrelaterade brott

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 8 februari.

## 16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 31 januari

**2004/05:830** av *Ann-Kristine Johansson* (s) till statsrådet Ibrahim Baylan

Individuella programmet och praktiska, yrkesinriktade program

**2004/05:831** av *Elina Linna* (v) till statsrådet Morgan Johansson

UNICEF:s uppdrag och sexualupplysning

**2004/05:832** av *Henrik von Sydow* (m) till jordbruksminister Ann-

Christin Nykvist

Halländska fiskare på syd- och ostkusten

**2004/05:833** av *Henrik von Sydow* (m) till utrikesminister Laila Freivalds

Dödsstraffet i Kina

**2004/05:834** av *Henrik von Sydow* (m) till näringsminister Thomas

Östros

Öppenhet vid tillsättningar i statliga styrelser

**2004/05:835** av *Johan Löfstrand* (s) till justitieminister Thomas Bod-

ström

Monopolställningen för RMV vid faderskapsbestämning

**2004/05:836** av *Ulla Löfgren* (m) till jordbruksminister Ann-Christin

Nykvist

Fördelning av ekonomisk ersättning till jägareförbunden

den 1 februari

**2004/05:837** av *Cecilia Widegren* (m) till finansminister Pär Nuder  
Utgiftstaket

**2004/05:838** av *Liselott Hagberg* (fp) till justitieminister Thomas Bodström

Tingsrättsorganisationen i Södermanland

**2004/05:839** av *Tobias Krantz* (fp) till utbildnings- och kulturminister  
Leif Pagrotsky

Konstfacks animationsutbildning i Eksjö

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll  
tisdagen den 8 februari.

### 17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 20 december

**2004/05:555** av *Henrik S Järrel* (m) till finansminister Pär Nuder  
Trängselavgifter

den 26 januari

**2004/05:744** av *Sten Tolgfors* (m) till utbildnings- och kulturminister  
Leif Pagrotsky  
Översyn av lärarutbildningen

den 27 januari

**2004/05:751** av *Inger Lundberg* (s) till statsrådet Sven-Erik Österberg  
Sociala hänsyn i offentlig upphandling

den 28 januari

**2004/05:739** av *Ulla Hoffmann* (v) till utrikesminister Laila Freivalds  
Exilirakiernas möjligheter till deltagande i det irakiska valet

**2004/05:740** av *Yilmaz Kerimo* (s) till statsrådet Jens Orback  
Val i Irak 30 januari

**2004/05:747** av *Birgitta Ohlsson* (fp) till utrikesminister Laila Freivalds  
Situationen för den politiska oppositionen i Singapore

**2004/05:748** av *Ulla Hoffmann* (v) till utrikesminister Laila Freivalds  
Svenskars säkerhet utomlands

**2004/05:749** av *Torsten Lindström* (kd) till utrikesminister Laila Freivalds  
Politisk fånge i Zimbabwe

**2004/05:765** av *Gustav Fridolin* (mp) till utrikesminister Laila Freivalds  
Diskriminering av HBT-personer i Lettland



**2004/05:769** av *Hillevi Engström* (m) till utrikesminister Laila Freivalds  
UD:s reserekommendationer avseende Sri Lanka

**2004/05:775** av *Cecilia Wikström* (fp) till statsrådet Carin Jämtin  
Stöd till exilirakier i Sverige inför valet i Irak

Prot. 2004/05:67  
1 februari

Svar 2004/05:555 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 januari.

Övriga svar redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 8 februari.

**18 §** Kammaren åtskildes kl. 19.39.

Förhandlingarna leddes  
av talmannen från sammanrådets början till ajourneringen kl. 15.53 och  
av förste vice talmannen därefter till sammanrådets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

*/Monica Gustafson*

# Innehållsförteckning

<b>1 § Justering av protokoll .....</b>	<b>1</b>
<b>2 § Meddelande om frågestund .....</b>	<b>1</b>
<b>3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer .....</b>	<b>1</b>
<b>4 § Svar på interpellationerna 2004/05:157 om kidnappade barn i Gaza, 298 om katastrofberedskap och 309 om kidnappade barn.....</b>	<b>2</b>
Anf. 1 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	2
Anf. 2 ANNELIE ENOCHSON (kd).....	3
Anf. 3 GÖRAN LINDBLAD (m).....	5
Anf. 4 CARL B HAMILTON (fp).....	6
Anf. 5 CHATRINE PÅLSSON (kd).....	7
Anf. 6 ULRIK LINDGREN (kd).....	8
Anf. 7 ERLING WÄLIVAARA (kd).....	9
Anf. 8 TUVE SKÅNBERG (kd).....	9
Anf. 9 EWA BJÖRLING (m).....	10
Anf. 10 HILLEVI ENGSTRÖM (m).....	11
Anf. 11 CECILIA WIKSTRÖM (fp).....	12
Anf. 12 RIGMOR STENMARK (c).....	13
Anf. 13 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	13
Anf. 14 TALMANNEN .....	15
Anf. 15 ANNELIE ENOCHSON (kd).....	15
Anf. 16 GÖRAN LINDBLAD (m).....	16
Anf. 17 CHATRINE PÅLSSON (kd).....	17
Anf. 18 ULRIK LINDGREN (kd).....	17
Anf. 19 ERLING WÄLIVAARA (kd).....	18
Anf. 20 TUVE SKÅNBERG (kd).....	18
Anf. 21 EWA BJÖRLING (m).....	19
Anf. 22 CECILIA WIKSTRÖM (fp).....	19
Anf. 23 RIGMOR STENMARK (c).....	20
Anf. 24 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	20
Anf. 25 ANNELIE ENOCHSON (kd).....	22
Anf. 26 GÖRAN LINDBLAD (m).....	22
Anf. 27 CARL B HAMILTON (fp).....	23
Anf. 28 HILLEVI ENGSTRÖM (m).....	23
Anf. 29 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	24
Anf. 30 TALMANNEN .....	25
<b>5 § Svar på interpellation 2004/05:147 om statlig terror mot assyrier/syrianer i Syrien .....</b>	<b>25</b>
Anf. 31 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	25
Anf. 32 CECILIA WIKSTRÖM (fp).....	26
Anf. 33 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	27
Anf. 34 CECILIA WIKSTRÖM (fp).....	27
<b>6 § Svar på interpellation 2004/05:187 om assyrier/syrianers och kaldéers situation i Irak .....</b>	<b>28</b>
Anf. 35 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s).....	28

Anf. 36 CECILIA WIKSTRÖM (fp).....	29
Anf. 37 YILMAZ KERIMO (s) .....	30
Anf. 38 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s) .....	31
Anf. 39 CECILIA WIKSTRÖM (fp).....	31
Anf. 40 YILMAZ KERIMO (s) .....	31
Anf. 41 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s) .....	32
<b>7 § Svar på interpellation 2004/05:311 om fredsprocessen efter valet i Palestina.....</b>	<b>33</b>
Anf. 42 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s) .....	33
Anf. 43 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s) .....	34
Anf. 44 ANNELIE ENOCHSON (kd) .....	35
Anf. 45 Utrikesminister LAILA FREIVALDS (s) .....	36
Anf. 46 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s) .....	36
Anf. 47 ANNELIE ENOCHSON (kd) .....	37
<b>Ajournering.....</b>	<b>37</b>
<b>Återupptagna förhandlingar .....</b>	<b>37</b>
<b>8 § Svar på interpellation 2004/05:263 om kommunernas ansvar för att stödja våldsutsatta kvinnor och barn.....</b>	<b>38</b>
Anf. 48 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s) .....	38
Anf. 49 CARINA OHLSSON (s) .....	39
Anf. 50 ULRIK LINDGREN (kd).....	40
Anf. 51 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s) .....	41
Anf. 52 CARINA OHLSSON (s) .....	41
Anf. 53 ULRIK LINDGREN (kd).....	42
Anf. 54 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s) .....	43
Anf. 55 CARINA OHLSSON (s) .....	44
Anf. 56 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s) .....	45
<b>9 § Svar på interpellation 2004/05:286 om förskoleundervisning med finskspråkig profil .....</b>	<b>45</b>
Anf. 57 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	45
Anf. 58 MARTIN ANDREASSON (fp) .....	46
Anf. 59 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	47
Anf. 60 MARTIN ANDREASSON (fp) .....	48
Anf. 61 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	49
Anf. 62 MARTIN ANDREASSON (fp) .....	50
Anf. 63 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	50
<b>10 § Svar på interpellation 2004/05:306 om ökad valfrihet i barnomsorgen.....</b>	<b>51</b>
Anf. 64 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	51
Anf. 65 TORSTEN LINDSTRÖM (kd) .....	52
Anf. 66 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	53
Anf. 67 TORSTEN LINDSTRÖM (kd) .....	54
Anf. 68 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	55
Anf. 69 TORSTEN LINDSTRÖM (kd) .....	56
Anf. 70 Statsrådet LENA HALLENGREN (s).....	57
<b>11 § Svar på interpellation 2004/05:314 om transport av farligt gods .....</b>	<b>57</b>
Anf. 71 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s) .....	57

Anf. 72 HARALD NORDLUND (fp).....	59
Anf. 73 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s).....	59
Anf. 74 HARALD NORDLUND (fp).....	60
Anf. 75 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s).....	60
Anf. 76 HARALD NORDLUND (fp).....	61
Anf. 77 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s).....	61
<b>12 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU- nämndssammanträden .....</b>	<b>62</b>
<b>13 § Förnyad bordläggning.....</b>	<b>62</b>
<b>14 § Bordläggning.....</b>	<b>62</b>
<b>15 § Anmälan om interpellationer .....</b>	<b>63</b>
<b>16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar .....</b>	<b>63</b>
<b>17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor .....</b>	<b>64</b>
<b>18 § Kammaren åtskildes kl. 19.39. ....</b>	<b>65</b>

